

Outi Ojutkangas ja Eevaleena Rännäli

Vanhempien kokemuksia päivähoiton aloituksesta

Vanhempien ja työntekijöiden välinen dialoginen suhde

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

28.3.2013

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Outi Ojutkangas ja Eevaleena Rännäli Vanhempien kokemuksia päivähoiton aloituksesta – Vanhempien ja työntekijöiden välinen dialoginen suhde 40 sivua + 1 liite 28.3.2013
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Varhaiskasvatus
Ohjaaja(t)	Lehtori Arto Salonen Lehtori Anna-Riitta Mäkitalo
<p>Opinnäytetyömme tarkoitus oli saada vanhempien ääni kuuluviin ja tuoda esiin vanhempien näkemyksiä alle 3-vuotiaiden päivähoiton aloituksesta. Halusimme myös selvittää, miten työntekijöiden ja vanhempien välinen dialoginen suhde vaikuttaa vanhempien kokemukseen päivähoiton aloituksesta. Työelämän yhteistyökumppanimme toimi Espoossa sijaitseva Matinkylän päiväkoti.</p> <p>Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Haastattelimme viittä vanhempaa, joiden lapset olivat saman syksyn aikana käyneet läpi päivähoiton aloitusprosessin. Keräsimme aineistomme puolistrukturoidulla teemahaastattelulla, jonka tulokset analysoimme teemoittelulla. Opinnäytetyömme pääteoria on dialogisuus, johon koko opinnäytetyömme pohjautuu.</p> <p>Haastatteluista selvisi, että vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä aloituksessa vallinneeseen tunnelmaan ja omaan mahdollisuuteensa vaikuttaa aloituksen kulkuun. Vanhempien mielestä tiedonkulku ja yhteistyö työntekijöiden kanssa olivat sujuneet hyvin yksittäisiä tapauksia lukuun ottamatta. Osa vanhemmista oli kokenut jonkinlaista epätietoisuutta ja epäkohtia vuorovaikutuksessa työntekijöiden kanssa.</p> <p>Tuloksista päätelemme, että vanhemmat ovat hyvin tyytyväisiä alle 3-vuotiaiden lasten päivähoiton aloitukseen ja työntekijöiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kehitettäväksi aiheeksi nousi tavoitteellisen vuorovaikutuksen lisääminen, jotta vanhempien ja työntekijöiden välistä tiedonkulkua voidaan edistää. Johdonmukaiset ja yhdessä sovitut käytännöt tukevat kasvatuskumppanuutta ja vähentävät epäselvyyksien syntymistä.</p>	
Avainsanat	dialogisuus, kasvatuskumppanuus, päivähoiton aloitus, varhaiskasvatus

Author(s) Title Number of Pages Date	Outi Ojutkangas and Eevaleena Rännäli How Parents Experience the Beginning of Daycare – Dialogue between Parents and Employees 40 pages + 1 appendix Spring 2013
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor(s)	Arto Salonen, Senior Lecturer Anna-Riitta Mäkitalo, Senior Lecturer
<p>The purpose of this study was to find out how parents experienced the beginning of their children's daycare. We also wanted to know how dialogue between parents and employees affected parents' opinions of the beginning of daycare. We cooperated with daycare Matinkylä in Espoo.</p> <p>Our thesis was a qualitative study. We interviewed five parents whose children had already started daycare and had been there for a while. We collected the data of our study by a semi-structured theme interview and we analyzed the material by sorting it to themes that came up from the interviews. The theory of our study was dialogue.</p> <p>The results showed that parents were mainly satisfied with the atmosphere and their opportunities to influence the beginning of daycare. They thought that information and cooperation with the employees went well but there were a few cases when some parents experienced a lack of information and some faults when communicating with the employees.</p> <p>We conclude that the parents are really satisfied with the beginning of daycare and cooperation with the employees. The beginning of daycare could be improved by increasing goal-directed interaction. In that way communication between parents and employees develops more effectively. Consistent and mutual agreements are the basis of educational partnership and they reduce confusion.</p>	
Keywords	dialogue, educational partnership, beginning of daycare, early childhood education and care

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Päivähoidon aloitusprosessi	2
2.1	Pehmeä lasku	3
2.2	Työelämänyhteistyö	5
2.2.1	Aloittaminen Vanamot-ryhmässä	6
2.2.2	Omahoitajuus	6
2.2.3	Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Matinkylän päiväkodissa	7
3	Kasvatuskumppanuus	8
3.1	Työntekijä vanhemman rinnalla	9
3.2	Aikaisemmat tutkimukset	10
3.2.1	Vanhempien osallisuus	10
3.2.2	Vanhempien ja työntekijöiden välinen suhde	11
4	Dialogisuus kasvatuskumppanuuden edistämässä	12
4.1	Kaksi tasa-arvoista subjektia	13
4.2	Yhteinen ymmärrys	14
4.3	Kognitiivinen eläytyminen dialogisessa vuorovaikutuksessa	15
5	Tutkimusmenetelmät	15
5.1	Aineistonkeräys	16
5.2	Haastattelun rakenne	17
5.3	Analysointi	18
5.4	Raportointi ja julkistaminen	19
5.5	Eettisyys ja luotettavuus	20
5.5.1	Haasteet	21
5.5.2	Puolueettomuus	22
6	Tulokset	23
6.1	Kokemuksia päivähoidon aloituksesta	24
6.1.1	Aloituksen selkeys	24
6.1.2	Ilmapiiirin kokeminen	26
6.1.3	Työntekijöiden ja vanhempien vaikutus aloituskokemukseen	27
6.2	Dialogisuutta edistäviä tekijöitä	28

6.2.1	Selkeä ja keskusteleva ilmapiiri	28
6.2.2	Yhteiset käytännöt ja päämäärät	30
6.3	Dialogisuutta estäviä tekijöitä	31
6.3.1	Vanhempien ja työntekijöiden roolit	31
6.3.2	Vuorovaikutuksen epäkohdat	33
7	Johtopäätökset	34
8	Pohdinta	36
	Lähteet	41
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelukysymykset	

1 Johdanto

Päiväkoti on mahdollinen tuleva työpaikkamme ja olemme kiinnostuneet erityisesti pienten lasten varhaiskasvatuksesta. Siksi valitsimme tutkimusaiheeksemme opinnäytetyössämme alle 3-vuotiaiden lasten päivähoidon aloituksen, jota tarkastelemme vanhempien näkökulmasta. Olemme suorittamassa lastentarhanopettajan kelpoisuutta, ja olemme molemmat suorittaneet yhden harjoittelun päiväkodissa alle 3-vuotiaiden ryhmässä.

Haluamme tietää, kuinka vanhemmat kokevat päivähoidon aloituksen. Olemme kiinnostuneita nimenomaan pienten lasten päivähoidon aloittamisesta, koska aihe on hyvin ajankohtainen ja mielestämme tarpeellinen sosiaalialan ja päivähoidon kentällä. Päivähoidon aloitusta tulisi erityisesti kehittää, koska sillä on suuri vaikutus siihen miten lapsi kokee päivähoidon jatkossa. Aloituksessa luodaan myös pohja työntekijöiden ja vanhempien väliselle kasvatuskumppanuudelle.

Opinnäytetyömme tavoitteena on kertoa päivähoidon ammattilaisille vanhemmilta saatua palautetta ja ehdotuksia, kuinka vanhempien mielestä tulisi toimia alle 3-vuotiaan lapsen päivähoidon aloittamisvaiheessa. Opinnäytetyössä vastaamme kysymyksiin: ”Miten alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmat kokevat päivähoidon aloituksen?” ja ”Miten työntekijöiden ja vanhempien välinen dialoginen suhde vaikuttaa vanhempien kokemukseen päivähoidon aloituksesta?”.

Opinnäytetyömme tärkein tavoite on saada vanhempien ääni kuuluviin, jonka avulla voidaan pohtia, kuinka päivähoidonaloitusta voitaisiin kehittää lapsen ja perheen hyvinvointia edistäväksi. Päivähoidon aloitus on myös kasvatuskumppanuussuhteen aloittamista, mikä on merkittävä vaihe toimivan dialogisen suhteen kasvamiselle. Siksi olisi-kin hyvin tärkeää saada vanhemmille tunne siitä, että kasvatustyötä tehdään alusta asti yhdessä. Pienet lapset ovat herkkiä muutoksille, ja päivähoidon aloituksesta tulisi tehdä mahdollisimman sujuva kaikkien osapuolten kannalta.

Teimme opinnäytetyömme yhteistyössä Matinkylän päiväkodin kanssa, jossa toinen opinnäytetyön tekijöistä oli työelämänharjoittelussa. Opinnäytetyömme antaa vanhemmille mahdollisuuden kertoa heidän kokemuksistaan rehellisesti ja avoimesti. Vanhempien kokemukset päiväkodin käytännöistä antavat päiväkodin työntekijöille arvokasta

tietoa. Opinnäytetyömme tuloksien pohjalta päiväkodin työntekijät voivat pohtia omia käytäntöjään päivähoidon aloituksessa ja mahdollisesti kehittää niitä. Työntekijät saavat rehellistä palautetta siitä, mikä toimii ja mitä osa-aluetta voisi vielä kehittää. Päivähoidon aloituskäytäntöjen lisäksi he voivat tarkastella kasvatuskumppanuutta uudesta näkökulmasta mikä edistää sen toteutumista. Tuloksia voivat hyödyntää myös muut Espoon kaupungin päiväkodit, koska käytännöt ovat melko samanlaisia kaikissa Espoon päiväkodeissa.

Opinnäytetyön tulokset auttavat päivähoidon ammattilaisia ymmärtämään vanhempien näkökulmaa sekä kehittämään omaa toimintaansa. Opinnäytetyömme taustalla kulkevat teorit ovat dialogisuus ja kasvatuskumppanuus. Dialogisuus edistää vanhempien ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta sekä kasvatuskumppanuutta, jossa päivähoidon ammattilaiset ja vanhemmat tekevät tavoitteellista kasvatustyötä yhdessä lapsen hyväksi.

2 Päivähoidon aloitusprosessi

Lapsen päivähoidon aloitus on suuri muutos koko perheelle. Siihen liittyy paljon tunteita sekä mahdollisia pelkoja ja odotuksia. Toimiva yhteistyö ja vuorovaikutus päivähoidon henkilökunnan kanssa voi helpottaa niin lasta kuin myös vanhempia sopeutumaan tähän suureen muutokseen. Päivähoidon aloituksen perustana on vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välinen kasvatuskumppanuus, joka helpottaa lasta ja koko perhettä elämänmuutoksessa.

Varhaislapsuudessa suurin elämänmuutos on ensimmäinen siirtyminen kotoa ulkopuoliseen hoitoon, joka koetaan koko perheen prosessiksi. Vanhemmat ovat jo pohtineet hoitopaikkaa ja sen muotoa, ja valmistautuminen on voinut olla vanhemmille kuukausia kestävä projekti. (Hujala – Turja 2011: 79.) Muutos on kuitenkin suuri ja siihen liittyy monta eri tekijää ja toimijaa, joten valmistautumisesta huolimatta muutokseen voi liittyä paljon ennalta odottamattomia asioita.

Päivähoidon aloittaminen on koko perheen arjen uudelleen järjestämistä. Se voi aiheuttaa niin huolta, levottomuutta ja syyllisyyttä kuin luottamusta, innostusta ja uuden odottamista. Vanhemmilla on omat mietteensä päivähoidon aloittamiseen liittyvissä asioissa ja päivähoidon ammattilaisilla omansa. Pieni lapsi kuitenkin elää vahvasti tätä päivää

eikä mieti tulevaa. Hän on herkkä heijastamaan hänelle tärkeiden ihmisten asenteita, tunteita ja toimintaa päivähoidon aloituksessa. Hän on täysin riippuvainen vanhemmistaan ja päivähoidon ammattilaisista kohdatessaan muutoksen. (Helenius – Karila ym. 2002: 35–36.)

Vanhemmat ja päivähoidon työntekijät suunnittelevat ja tekevät päätöksiä, joihin pieni lapsi ei voi vaikuttaa. Aikuisten tehtävänä on huolehtia lapsen hallinnan- ja turvallisuudentunteensa, jottei lapsi tuntisi epävarmuutta tai epätoivoa. Lapsen maailman tulee olla ennustettavissa ja lapsen tulisi voida yhä enemmän sisäisen pyrkimyksensä avulla voida vaikuttaa omaan ympäristöönsä, jotta hänen psyykinen tasapainonsa ja kehittyvä minuuden eheydensä toteutuisivat. Sen takia päivähoiton aloitus on kriittinen jakso lapsen elämässä. Lapsi kokee uusia asioita, mutta on tärkeää, että hän saa myös jatkuvuuden ja turvallisuuden tunteen. (Helenius – Karila ym. 2002: 35–36.)

Lapsen eri siirtymävaiheita ohjaavat ja tukevat yhteiskunnallisella tasolla päivähoitolaki (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36), Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005), Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010) sekä koulua aloittaessa opetussuunnitelman perusteet (2004). Nämä valtakunnalliset asiakirjat pyrkivät luomaan lapselle eheän kasvun polun, joka edistää lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Päivähoitoon siirtyminen on lapsen kasvuprosessissa tärkeä siirtymisvaihe, joka tulisi suunnitella huolellisesti etukäteen. Siirtymävaiheen suunnittelussa tarvitaan lapsen vanhempia asiantuntijoina sekä päivähoidon henkilökuntaa kasvatuskumppaneina. Koti ja päiväkotit voivat kasvuympäristöiltään poiketa paljonkin toisistaan, mikä luo haasteita niin vanhemmille kuin päivähoidon työntekijöille. Kotona ja päivähoitossa lapselle saatetaan asettaa aivan erilaisia odotuksia, millä voi olla merkitystä lapsen sopeutumiseen uudessa ympäristössä ja toimintakulttuurissa. (Hujala – Turja 2011: 77–78.)

2.1 Pehmeä lasku

Espoon kaupunki suosittelee vanhempia ja lapsia tutustumaan tulevaan päiväkotiin ennen varsinaisen hoidon alkua, jotta hoidon aloittaminen olisi helpompaa niin lapselle kuin vanhemmille. Hyvin järjestelty tutustumisjakso antaa hyvät lähtökohdat lapsen viihtymiselle sekä vanhempien ja henkilökunnan väliselle kasvatuskumppanuudelle. Espoossa alle 3-vuotiaille lapsille suositellaan kahden viikon tutustumisjaksoa, joka suunnitellaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Vanhempien halutessa työntekijät voi-

vat käydä myös perheen kotona tutustumiskäynnillä jakson aikana. Espoossa myös pyritään siihen, että jokaisella alle 3-vuotiaalle lapselle nimetään päivähoiton aloituksessa omahoitaja, joka ensisijaisesti vastaa tutustumisvaiheesta, yhteistyöstä perheen kanssa sekä lapsen tutustumisesta. Jokaiselle lapselle suunnitellaan myös yhteistyössä vanhempien kanssa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. (Espoo.fi 9.12.2011).

Usein päivähoito aloitetaan vanhempien päiväkotiin tehtävällä tutustumiskäynnillä, jossa keskustellaan lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Vanhemmat voivat keskustella omista ajatuksistaan, tuntemuksistaan ja peloistaan. Tutustuminen voidaan aloittaa myös omahoitajan tekemällä tutustumiskäynnillä perheen kotona, jossa lapsi voi ensimmäistä kertaa tutustua omahoitajaansa itselleen tutussa ympäristössä. Kotona tapahtuva tutustumiskäynti on osa kasvatuskumppanuus-koulutusmallin työkäytäntöä. Aloituskeskustelussa tarkoituksena on antaa perheelle puheenvuoro ja omassa kodissaan vanhempien voi olla helpompi puhua omista tuntemuksistaan. Kotona käyty keskustelu noudattaa kunnioittavan ja dialogisen keskusteluympäristön sääntöjä. (Kaskela – Kekkonen 2006: 41–42.) Tutustumisjakson aikana vanhemmat viettävät ensin lapsen kanssa aikaa päivähoitossa, minkä jälkeen lapsen aikaa ilman vanhempia aletaan asteittain pidentää (Helenius – Karila ym. 2002: 58).

Tutustumiskäyntiä tarjotaan tehtäväksi perheen kotona, jotta työntekijä voisi myöhemmin vastaanottaa lapsen päivähoitossa sujuvammin. Työntekijä tutustuu lapseen ja näkee, kuinka lapsi toimii kotonaan vanhempiensa kanssa. Tutustumiskäynti helpottaa myös lasta luomaan suhdetta työntekijään. Lapsi on tavannut hoitajansa kotonaan tutussa ympäristössä, joten lapsen on helpompi luottaa häneen aloittaessaan päiväkodissa. Tavoitteena on edistää lapsen turvallisuutta päivähoiton aloituksen yhteydessä. (Kaskela – Kekkonen 2006: 43; Heikkinen – Fredriksson – Karvinen – Ruohomäki 2012: 2–3.) Perheen kotona työntekijä tekee havaintoja ja kuuntelee vanhempien kertomusta lapsesta. Vanhemmat voivat myös kertoa päivähoitoon liittyvistä odotuksistaan. Suhteen luominen vanhempiin auttaa lasta päivähoiton aloituksessa, sillä vanhempien mielipiteet hoitopaikasta välittyvät myös lapselle. Tutustumiskäynnillä pyritään luomaan hyvä pohja vanhempien ja työntekijöiden väliselle kasvatuskumppanuudelle. (Kaskela – Kekkonen 2006: 43; Heikkinen ym. 2012: 2–3.)

Tutustumiskäynti kestää lapsen jaksamisesta riippuen puolesta tunnista tuntiin. Työntekijä on jo etukäteen perehtynyt perheen tietoihin, kuten perheen kokoon ja siihen,

kuinka mones lapsi on kyseessä. Ammatillisena hän huolehtii, että keskustelu pysyy lapsen asioissa ja, että lapsi tulee huomioiduksi. Tutustumiskäynnin lopussa työntekijä kertoo kuulemansa asiat ja tarkistaa, ettei mikään ole jäänyt mietityttämään vanhempia. (Heikkinen ym. 2012: 4–6.)

2.2 Työelämänyhteistyö

Teimme opinnäytetyömme yhteistyössä Espoossa sijaitsevan Matinkylän päiväkodin kanssa. Matinkylän päiväkodissa on kuusi lapsiryhmää ja lapset ovat 1-6-vuotiaita. Päiväkodissa toiminta perustuu lasten ideoihin ja tarpeisiin sekä kasvatuskumppanuuteen. (Espoo.fi 11.1.2012) Haastattelimme alle 3-vuotiaiden lasten -ryhmän vanhempia heidän kokemuksistaan alle 3-vuotiaiden lasten päivähoidon aloituksesta sekä työntekijöiden ja vanhempien välisestä vuorovaikutussuhteesta.

Työelämän yhteistyökumppanimme eli alle 3-vuotiaiden lasten ryhmä on monikulttuurinen päiväkotiryhmä. Ryhmän kahdestatoista lapsesta kuuden äidinkieli on jokin muu kuin suomi. Kielellä ja kulttuurieroilla on vaikutusta myös päiväkodin ja perheiden väliseen yhteistyöhön. Halusimme tämän näkyvän myös opinnäytetyössämme, joten emme haastatelleet ainoastaan suomalaisia perheitä vaan halusimme saada monikulttuurisuuden näkymään myös saamissamme vastauksissa.

Valittuamme työelämän yhteistyökumppanimme keskustelimme työntekijöiden kanssa opinnäytetyömme aiheesta ja kysyimme heidän kiinnostuksenkohteistaan ja päiväkodin käytännöistä. Saimme heiltä hyviä neuvoja haastateltavien valinnassa ja he osasivat sanoa, ketkä ovat aloittaneet päivähoidossa saman syksyn aikana. Työntekijät vaikuttivat kiinnostuneilta opinnäytetyömme aiheesta ja näkökulmasta sekä päivähoidon aloituksen kehittämisestä.

Tutustuminen yhteistyöpäiväkodin käytäntöihin auttoi meitä opinnäytetyömme aiheen rajauksessa. Henkilökohtaisen kiinnostuksemme takia ajatuksenamme oli valita perheen kotona tehtävät tutustumiskäynnit yhdeksi isoksi teemaksemme. Koska päiväkodissa tutustumiskäyntejä ei ollut tehty vielä, päätimme keskittyä enemmän teemoihin, jotka olivat keskeisiä kyseisessä päiväkodissa.

2.2.1 Aloittaminen Vanamot-ryhmässä

Yhteistyöpäiväkotimme 1–3-vuotiaiden ryhmässä Vanamoissa käytäntönä on, että ensimmäiseksi omahoitaja soittaa vanhemmille, kun tieto lapsen päivähoidopaikan vastaanottamisesta on saatu. Puhelun aikana omahoitaja esittelee päiväkodin ja ryhmän sekä antaa vanhemmille mahdollisuuden esittää kysymyksiä. Hän kertoo myös vanhemmille mahdollisuudesta tulla tutustumaan päiväkotiin etukäteen sekä järjestää tutustumiskäynti perheen kotona. (Tenhovuori 2012.)

Kun lapsi ja vanhemmat tulevat käymään ensimmäistä kertaa päiväkodissa, he käyvät aloituskeskustelun lapsen omahoitajan kanssa. He täyttävät yhdessä viralliset paperit ja tutustuvat toisiinsa. Ensitapaaminen on tärkeä, sillä silloin luodaan ensivaikutelma toisesta ja myös päiväkodista, jossa lapsi on aloittamassa. Tapaaminen vaikuttaa vanhempien näkemykseen ja siihen, kokevatko he päiväkodin turvalliseksi heidän lapselleen. Työntekijä pyrkiikin luomaan turvallisen tunteen niin lapselle kuin vanhemmille. Vanhemmille kerrotaan mahdollisesta eroahdistuksesta, jota lapsi tai vanhempi voi kokea. Vanhemmille annetaan mahdollisuus soittaa töistään päiväkotiin kesken päivän, jos heille tulee ikävä lastaan tai jotain kysyttävää. (Tenhovuori 2012.) Tämä vaikuttaa myös vanhempien jaksamiseen, jonka valitsimmekin yhdeksi haastattelumme teemaksi.

Ensimmäisen käynnin aikana perheelle esitellään päiväkoti ja sen käytännöt. Silloin sovitaan myös harjoittelujaksosta, jolloin lapsi tutustuu päiväkotiin ja sen arkeen vanhemman kanssa. Harjoittelujakso kestää kolmesta päivästä noin kahteen viikkoon. Vanamoissa jakso kestää keskimäärin viikon lapsen tarpeista sekä vanhempien tahdosta ja mahdollisuuksista riippuen. (Tenhovuori 2012.)

2.2.2 Omahoitajuus

Espoon kaupungin päivähoidolle on asetettu tavoitteeksi huolehtia, että jokaisella alle 3-vuotiaalla lapsella on omahoitaja hänen aloittaessaan päivähoidossa. Omahoitaja pitää nimetä heti lapsen aloittaessa. Omahoitaja huolehtii pääsääntöisesti lapsen ja perheen tutustumisesta päivähoidopaikkaan sekä tekee ensisijaisesti yhteistyötä lapsen vanhempien kanssa. (Espoo.fi 19.12.2011.) Matinkylän päiväkodissa omahoitajan tulee tukea vanhempien ja lapsen välistä suhdetta kasvatuskumppanuuden avulla. Omahoi-

tajan tavoitteena on luoda suhde lapsen ja lapsiryhmän sekä lapsen ja itsensä välille. Lapsella pitää olla turvallinen kiintymyssuhde sekä kotona että päiväkodissa. (Matinkylän päiväkotiki 2007: 11.)

Uuden kauden alkaessa päiväkodissa omahoitaja on 1-2 kuukautta tiiviisti yhdessä omahoidettavien lasten kanssa. Ensimmäisen kuukauden jälkeen voidaan muokata pienryhmiä esimerkiksi lasten kehitystasojen mukaan. Lapsia saattaa tulla ryhmään myös kesken kevät- tai syyskauden, mutta silloin näin pitkän omahoitajuusjakson järjestäminen ei onnistu yhtä helposti, koska esimerkiksi eri tuokiot on usein järjestetty kehitystason mukaan, eivätkä omahoitajuryhmät ole enää yhtä tiiviitä. (Tenhovuori 2012.) Omahoitaja havainnoi ja kirjaa lapsen kehitykseen ja edistymiseen liittyviä asioita. Hän on selvillä lapsen kehityksestä ja lähikehityksen vyöhykkeestä, jotta voi tukea lasta ja asettaa hänelle realistisia tavoitteita. Matinkylän päiväkodissa omahoitajuutta toteutetaan pienryhmätoiminnalla. Lapsen edistymisestä omahoitaja puhuu vanhempien kanssa arjen lisäksi varhaiskasvatuskeskustelussa. (Matinkylän päiväkotiki 2007: 11.)

Omahoitajalla on tärkeä rooli aloituksen sujumuuden kannalta, sillä hän luo ensikontaktin perheeseen. Hän soittaa vanhemmille ja käy mahdollisella tutustumiskäynnillä perheen kotona. Hän ottaa perheen ja lapsen vastaan päiväkodissa ja pitää aloituskeskustelun. Toiminnallaan ja olemuksellaan hän luo kuvan päiväkodista ja ryhmästä. Hän myös sopii lapsen harjoittelujaksosta ja sen kestosta vanhempien kanssa. Omahoitajan rooli on tärkeä lapselle, mutta myös vanhemmille. Vanhemmille on helpompaa, jos yksi työntekijä tietää kaiken tarpeellisen heidän asioistaan. Omahoitajuus myös tukee vanhempien ja omahoitajan välistä luottamuksellista suhdetta, jonka pohjalta rakennetaan myös kasvatuskumppanuus. Vanamot-ryhmässä pyritäänkin korostamaan kasvatuskumppanuuden merkitystä auktoriteettiasetelman sijaan. (Tenhovuori 2012.)

2.2.3 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Matinkylän päiväkodissa

Matinkylän päiväkodissa kasvatuskumppanuuden tavoitteena on lisätä vanhempien osallisuutta kasvatustoiminnassa. Vanhempia kuunnellaan ja heiltä kerätään tietoa lapsesta niin arjessa kuin vanhempainilloissa ja kasvatuskeskusteluissa. Kasvattajat kertovat vanhemmille lapsen päiväkulusta ja keräävät vanhemmilta palautetta lapsen kasvatuksesta ja opetuksesta päiväkodissa. Kasvattajat ja vanhemmat jakavat kasva-

tusvastuun ja tukevat lapsen kasvua ja oppimista yhdessä. (Matinkylän päiväkotit 2007: 18.)

Opinnäytetyömme tukee kasvatuskumppanuusajatus, jossa vanhemmat halutaan ottaa mukaan päivähoidon suunnitteluun. Vanhemmat yhdessä päivähoidon työntekijöiden kanssa pyrkivät kehittämään päivähoidon toimintaa lapsen parhaaksi. Opinnäytetyömme tuo esiin vanhempien näkökulmaa ja antaa työntekijöille ehdotuksia, joilla he voivat kehittää yhteistä päämääräänsä eli lapsen parasta.

3 Kasvatuskumppanuus

Lapsi tarvitsee aikuisen apua elämänsä jäsentämiseen. Sen takia lapsen arjen jakaminen kasvattajien ja vanhempien välillä on tärkeää. Keskustelun ja kasvatuskumppanuuden avulla luodaan yhteistä ymmärrystä lapsesta. Perheiden ja kasvattajien kohtaamisissa pyritään yhdistämään lapsen elämän eri osa-alueita yhdeksi kokonaisuudeksi. (Kaskela – Välimäki 2006: 3.)

Valtioneuvoston varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2002) on mainittuna vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen kasvatuksellinen vuorovaikutus, kumppanuus ja yhteistyö olennaisina osina hyvää varhaiskasvatusta. Vanhemmat ja varhaiskasvatuksen työntekijät toimivat kumppaneina tukeakseen lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät vanhempien ja työntekijöiden osaaminen ja tietämys tasavertaisessa vuorovaikutuksessa. Vanhempien tulee olla osa oman lapsen varhaiskasvatusta, sen suunnittelua ja arviointia.

Kasvatuskumppanuus edellyttää vanhempien ja henkilöstön keskinäistä kunnioittamista, luottamusta ja tasavertaisuutta. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät vanhempien tuntemus omasta lapsestaan sekä henkilöstön koulutuksella saama ammatillinen tieto. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja henkilöstö sitoutuvat toimimaan yhdessä lapsen parhaaksi. Kasvatuskumppanuus ei ole ainoastaan asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään, vaan kyse on konkreettisista toimista, jotka toimivat molemmille osapuolilla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

3.1 Työntekijä vanhemman rinnalla

Vastuu kasvatuskumppanuuden rakentumisesta on työntekijällä, jonka vastuulla on myös ylläpitää kasvatuskumppanuutta. Kasvatuskumppanuudessa työntekijä ei ensisijaisesti lähde vain tukemaan vanhemmuutta, vaan hän asettuu vanhemman rinnalle. Vanhempien ja työntekijöiden jatkuva vuoropuhelu antaa tilaa puhua vaikeistakin asioista. (Kaskela – Kekkonen 2006: 20–21.) Vanhempien ja työntekijöiden välinen suhde voidaan nähdä rinnakkaisena suhteena. Näkemyksen mukaan molemmat ovat lapsen asiantuntijoita. Vanhemmat ja työntekijät ovat erilaisia asiantuntijoita, eivät toisiaan arvokkaampia tai parempia vaan toisiaan täydentäviä. Yhdessä he voivat luoda kattavan kokonaiskuvan lapsesta. (Alasuutari 2010: 47–48.)

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogin periaatteet. Kuuleminen on eläytyvää kuuntelemista, jossa keskitytään kuuntelemiseen ja ollaan aidosti läsnä. Kuunteleminen ei onnistu, ellei ympärillä ole turvallista ja myönteistä ilmapiiriä. Kuuleminen on yksi kasvatuskumppanuuden tärkeimpiä periaatteita, sillä kuulluksi tuleminen on aina eheyttävä kokemus. (Kaskela – Kekkonen 2006: 32.)

Kunnioittaminen on toisen ihmisen ymmärtämistä ja hyväksymistä. Myönteisyys ja avoin ilmapiiri auttavat antamaan tunteen, että häntä kunnioitetaan. Kunnioittavan suhteen luominen ei ole helppoa kohdatessamme erilaisuutta. Ihmisillä on erilaisia perhekkulttuureita ja -arvoja, joiden erilaisuus voi olla haastavaa suhteen luomisessa. Rehellinen ja avoin keskustelu asioista osoittaa molemmille osapuolille kunnioitusta ja ymmärrystä. (Kaskela – Kekkonen 2006: 34.) Luottamuksellisen suhteen syntyminen vaatii aikaa, kohtaamista ja vuoropuhelua. Vanhempien luottamus syntyy myös mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa asioihin päivähoitossa. Päivittäinen arkinen keskustelu lapsen liittyvistä asioista luo luottamuksen henkeä ja yhteistä ymmärrystä. Päivähoidon työntekijän sensitiivinen suhde lapseen luo vanhemmissa turvallisuuden- ja luottamuskäsentunnetta lapsen hoitoa kohtaan. Ihmiset ovat erilaisia ja tarvitsevat eri määrän aikaa luottamuksen syntymiseen. Vanhat kokemukset ja muistot vaikuttavat myös luottamuksen syntyyn. (Kaskela – Kekkonen 2006: 36.)

Dialogi tarvitsee aitoa kuuntelemista, jossa molemmilla osapuolilla on mahdollisuus tuoda omia mielipiteitään avoimesti esille. Kasvatuskumppanuudessa dialogi on yhdessä keskustelua ja toimimista. Toimivassa dialogisuudessa voidaan olla avoimesti eri mieltä, koska sitä kannattelee kuuleminen ja kunnioitus. (Kaskela – Kekkonen 2006:

33.) Vanhempien ja työntekijöiden käsitykset omasta asemastaan esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa voivat kuitenkin erota toisistaan. Alasuutarin (2010: 97) mukaan työntekijöiden näkökulma Vasukeskusteluista korostaa sekä kumppanuutta että asiantuntijuutta, kun taas vanhemmat näkevät usein tilanteen keskusteluna varhaiskasvatuksen ammattilaisen kanssa.

3.2 Aikaisemmat tutkimukset

Päivähoidon aloitusta on tutkittu, mutta usein kohderyhmänä eivät yksinomaan ole lapsen vanhemmat. Pro Gradu-tutkielmassaan Taina Jokitalo (2006) tutkii pienen lapsen päivähoiton aloitusta ja siihen liittyviä tekijöitä. Tutkimuksessa tarkastellaan työntekijöiden ja vanhempien näkemyksiä lapsen eroahdistuksesta päivähoiton alkuvaiheessa. Eroahdistuksen lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin päiväkodin ja kodin yhteistyön merkitystä, kasvatuskumppanuutta sekä lähiaikuisen ja pehmeän laskun merkitystä. Myös lapsiryhmän merkitystä päivähoiton aloitusvaiheessa tutkittiin.

3.2.1 Vanhempien osallisuus

Opinnäytetyössämme keskeinen tavoite on saada vanhempien ääni kuuluviin. Aihetta on tutkittu aikaisemminkin, vaikkei tosin päivähoiton aloitukseen liittyen. Esimerkiksi julkaisu ”Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina” (Kronqvist – Jokimies 2008: 3–4.) käsittelee varhaiskasvatuksen laatua ja asiakkaan osallistumismahdollisuuksia. Tämä julkaisu tehtiin ”vaikuta vanhempi” -selvityksen tulosten pohjalta. Selvityksessä kerättiin tietoa vanhemmilta avoimella internet-kyselyllä, jonka tarkoituksena oli tuoda esiin vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia päivähoiton laadusta. Selvityksen keskeisiä teemoja olivat vastaajien taustatekijät, heidän käyttämänsä varhaiskasvatuspalvelut, palveluiden toteutuminen ja tärkeys sekä varhaiskasvatuksen laadun arviointi ja kehittäminen. Myös vanhempien jaksaminen nostettiin esiin. Selvitys oli valtakunnallinen ja siihen vastasi yli 3500 vanhempaa.

Vanhempien osallisuutta tutkitaan myös Soccan julkaisussa (Venninen – Leinonen – Rautavaara-Hämäläinen – Purola 2011: 11–12), jossa koottiin yhteen työntekijöiden ja vanhempien mielipiteitä siitä, miten he kokevat osallistuvansa ja mitkä ovat vaikuttamisen keskeisimmät keinot päiväkodeissa. Vanhempien osallisuus nousi esiin varsinkin silloin, kun pyrittiin kehittämään työntekijöiden ja vanhempien välistä kasvatuskump-

panuutta. Kasvatuskumppanuus korostaa vanhempien näkemystä ja tietämystä lapsesta ja mahdollistaa siten vanhempien osallisuuden ja vaikuttamisen. Eniten vanhemmat osallistuivat tuodessaan ja hakiessaan lastaan päivähoidosta. Tutkimuksessa vanhemmat kaipasivat eniten kehitystä tiedonkulkuun, mikä on yksi teema, joka nousi esiin myös opinnäytetyössämme vanhempien vastauksista.

3.2.2 Vanhempien ja työntekijöiden välinen suhde

Maarit Alasuutari (2003) pohtii tutkimukseen perustuvassa teoksessaan ”Kuka lasta kasvattaa? – Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa” vanhempien ja kasvattajien suhdetta. Tutkimuksessaan hän tarkastelee millaiseksi vanhemmat ymmärtävät oman kasvatusroolinsa ja miten he kokevat ”ammattikasvattajien” roolin esimerkiksi kouluissa ja päiväkodeissa. Ammatiltaan Alasuutari on perheneuvolapsykologi, ja on saanut kipinän työlleen toimittuaan kollegansa sijaisena perheneuvottelussa perheneuvolassa. Neuvottelusta hän jäi pohtimaan vanhempien mielteitä ammattilaisten neuvoista koskien heidän ja heidän lastensa elämää. Alasuutari lähti tekemään aiheestaan väitöskirjaa Tampereen yliopistolla ja teos valmistui 2003. Lähtökohtana tutkimukselle ovat olleet vanhempien haastattelut ja niiden pohjalta tehty diskurssianalyysi. Tuloksissa vanhemmat kokivat äidin roolin kasvattajana vahvana. Myös yhteistyö ammattilaisten kanssa koettiin osaksi hyvää vanhemmuutta. Vanhempien ja ammattilaisten kohtaamisissa kriittiseksi kohdaksi nähdään vanhempien näkökulmasta, kuinka valta jakautuu ja miten vanhempien oma asiantuntijuus tunnustetaan.

Alasuutarin (2010) toisessa tutkimuksessa tarkastellaan vanhempien ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja kasvatuskumppanuutta sekä heidän roolejaan. Tutkimuksessa teemoja käsitellään niin työntekijän kuin vanhemman näkökulmasta. Haastattelussa huomattiin muun muassa, että työntekijät voivat nähdä kasvatuskumppanuuden kahdella eri tavalla. He saattoivat pitää kumppanuutta samankaltaisena kuin ystävyys-suhdetta, jossa molemmat kertovat itsestään ja perheestään tai sitten enemmän yksisuuntaisena suhteena, jossa käsiteltiin vain vanhemman ja asiakkaan perheen asioita. Vanhempien rooli jäi tulosten mukaan usein melko rajalliseksi. Vanhempi puhui omasta lapsestaan ja perheestään, mutta kumppanuus ja yhteistyö jäivät usein tähän.

Marjatta Kekkonen (2012) kuvaa väitöskirjassaan ”Kasvatuskumppanuus puheena – Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä” mil-

laisia puhetapoja käyttäen varhaiskasvatuksen ammattilaiset rakentavat kasvatuskumppanuuden merkityksiä. Tutkimuksen tavoitteena on selkeyttää, mitkä yhteistyötä koskevat tulkinnat voidaan tunnistaa kasvatuskumppanuudeksi. Tutkimuksen lähtökohdiana on sosiaalinen konstruktionismi ja diskurssianalyysi. Tutkimuksessa oletuksena on, että sosiaalinen todellisuus ja siitä rakentuva tieto rakentuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, jossa keskeinen merkitys on kielellä ja kielenkäytön tavoilla. Käsitteenä kasvatuskumppanuus nähtiin tutkimuksen tuloksissa suhteita luovana kommunikationa, varhaiskasvatuksen palveluneuvotteluna, varhaiskasvatuksen kotikäyntinä ja ammatillisena sosiaalisena suhteena. Palveluneuvotteluina kasvatuskumppanuus edellytti dialogille tyypillistä yhteistyön prosessinomaista kehittymistä sekä puhekäytäntöjä, jotka vahvistavat vanhempien omaa osallisuutta. Suhteena kasvatuskumppanuus nähtiin lapsen varhaiskasvatukseen liittyväksi sosiaaliseksi suhteeksi, joka tulee erottaa muista vanhempien ja kasvattajien välisistä ei-ammattillisista suhteista. Kotona tehtävä kotikäynti ja aloituskeskustelu nähtiin osana varhaiskasvatuksen pedagogista perustettavaa ja kasvatuskumppanuutta rakentavaksi käytännöiksi. Tutkimus tehtiin Tampereen yliopistossa.

4 Dialogisuus kasvatuskumppanuuden edistämisessä

Opinnäytetyömme pohjautuu dialogiin. Kasvatuskumppanuus sisältää vahvasti dialogisen otteen, jossa toimitaan yhdessä tasavertaisina kasvattajina. Opinnäytetyössämme otamme huomioon myös valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman, Espoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman sekä yhteistyöpäiväkoti Matinkylän yksikön varhaiskasvatussuunnitelman.

Dialogi voidaan laajasti katsottuna määritellä tarkoittavan ihmisten välistä sosiaalista kommunikointia, johon liittyvät vastavuoroisuus, tasavertaisuus ja yhteisen ymmärryksen rakentuminen (Mönkkönen 2002: 12). Dialogisuus on sosiaalipedagogisessa ihmisyydessä ihmisen kohtaamisessa ihanne, johon työntekijän ja asiakkaan välisessä vuorovaikutuksessa pyritään (Hämäläinen 2001: 105). Dialogi-sana tulee kreikan kielen sanoista dia ja logos. Dia tarkoittaa ”läpi”, ”kautta” ja logos tarkoittaa ”merkitystä” tai ”sanaa”. Pohjimmiltaan se siis tarkoittaa merkityksen virtausta. Vanhemmassa merkityksessä logos voidaan suomentaa myös ”suhteeksi”. (Isaacs 2001:40.)

Dialogisessa suhteessa osapuolet kunnioittavat toistensa subjektiutta ja ovat tasavertaisia kumppaneita. Heidän välinen suhteensa rakentuu luottamuksesta, kunnioituksesta ja avoimesta ilmapiiristä ja se vaatii osallistujiltaan sitoutumista. (Hämäläinen 2001:105; Aarnio 1999: 43.) Dialoginen vuorovaikutus vaatii luottamuksellisen suhteen syntyäkseen (Mönkkönen 2007: 89). Ihmiset käyvät dialogia yhdessä, sitä ei voi kohdistaa toiseen ihmiseen. Se toteutuu ihmisten välillä ja ihmisten sisimmässä. (Isaacs 2001:30.) Dialogisuudessa tärkeintä on ajattelu- ja suhtautumistapa (Seikkula – Arnkil 2009: 19).

4.1 Kaksi tasa-arvoista subjektiä

Vastavuoroisuus on dialogisuudessa tärkeä elementti, jossa edetään molempien osapuolten ehdoilla. Molemmat osapuolet pääsevät vaikuttamaan ja luomaan tilannetta kohti yhteistä päämäärää. Dialogin on onnistuakseen oltava vastavuoroista ja kaikkien osallisten äänet ja mielipiteet on saatava kuuluviin. Ketään ei voi kuitenkaan pakottaa puhumaan, vaan osallistumisen tulee olla vapaaehtoista. Ihmisillä voi olla hyvinkin erilaiset näkemykset asioista, vaikka käsiteltävänä oleva tilanne olisi kaikille yhteinen. (Mönkkönen 2007: 87.) Mikä korkeampi on sosiaalisen vuorovaikutuksen taso, sitä luultavampaa on, että dialogisuus toteutuu. Esimerkiksi korkeimman eli viidennen tason saavuttaakseen pitää osallistujilla olla yhteinen tiedostettu päämäärä ja luottamusta toisiinsa. He luottavat että toinen on sitoutunut yhteiseen asiaan. (Mönkkönen 2007: 120–123.)

Dialogi on ihmisten välistä vuoropuhelua, jossa pyritään kohti yhteistä päämäärää. Yksilö ei pidä omaa kantaansa lopullisena vaan kuuntelee erilaisia mahdollisuuksia. Osapuolet pyrkivät etsimään jo olemassa olevaa kokonaisuutta, jolloin kuuntelemalla tarkkaavaisesti ja luomalla uudenlaisen yhteyden, voidaan ymmärtää kaikki näkemykset, joita muut esittävät. (Isaacs 2001:40.) Dialogissa aktiivinen läsnäolo ja kuunteleminen ovat tärkeitä. Aktiivista osallistumista voi lisätä esimerkiksi tarkentavien ja avoimien kysymykset avulla. Keskustelussa voi myös viitata aiempiin puheenvuoroihin ja merkityssisältöihin. (Aarnio 1999:43.)

Dialogissa keskustelijat ovat tasavertaisia subjekteja, minkä molemmat tunnustavat. Toisen yläpuolelle asettuminen, vähättely, ylimielisyys tai mielistely rikkoo todellisen dialogin. Toista osapuolta tulee kunnioittaa ja hänelle täytyy antaa mahdollisuus tulla

kuulluksi. (Puro – Matikainen 2000: 9–10.) Dialogissa ihmisten välinen suhde on subjekti-subjekti, joka eroaa subjekti-objekti-suhteesta (Hämäläinen 2001:105).

4.2 Yhteinen ymmärrys

Dialogin tavoitteena on luoda uutta ja syventää keskusteluun osallistuvien keskinäistä ymmärrystä. Dialogissa osallistujat ajattelevat ääneen. Osallistujat tuovat esiin omia näkemyksiään, kokemuksiaan ja yrittävät ymmärtää toisen kokemusmaailmaa. Dialogiin osallistuvat kehittävät näkemyksiään jo entuudestaan tutuista asioistaan keskustelun aikana. Perusajatuksena on ihmisten yhdessä ajattelemisen taito. (Puro – Matikainen 2000: 8–9.)

Dialogisessa suhteessa ymmärrys tarkoittaa jonkin uuden alueen löytymistä osapuolten välille. Se ei siis tarkoita vain toisiinsa sulautuvia ajatuksia vaan yhteistä ihmettelyä. Dialogisuutta voidaan asiakastyössä edistää asettumalla suhteeseen toisen kanssa ja tavoittelemalla yhteisen ymmärryksen aluetta (Mönkkönen 2007: 94.) Yhteisen ymmärryksen saavuttaminen muodostaa perustan myöhemmällä ajattelulle ja toiminnalle. Dialogissa katkaistaan ongelmat, ei ratkaista niitä. Siinä pyritään luomaan uudenlainen konteksti, ei ainoastaan päästä sopimukseen. Uudessa kontekstissa voidaan luoda täysin uusia sopimuksia sekä yhteisen ymmärryksen perustaa. (Isaacs 2001: 40.) Dialogissa on tärkeä tuoda omat ajatukset esille, jotta niitä voitaisiin yhdessä pohtia. Tavoitteena ei ole ratkaista, kuka on oikeassa, vaan tuoda esiin uusia ajatuksia ja perspektiivejä. Antamalla tilaa muiden ajatuksille ja pohtimalla niitä avoimesti voi oppia uusia asioita ja muuttaa samalla omia vanhoja, ja joskus virheellisiä, käsityksiään. (Aarnio 1999: 43; Mönkkönen 2007: 88–89.)

Jotta uutta ymmärrystä voi syntyä, on asiakkaan kanssa pystyttävä keskustelemaan dialogisesti. Ymmärryksen syntyminen on aktiivinen tapahtuma, jossa rakentuu yhteistä ja jaettua todellisuutta keskustelijoiden välille. Tarkoituksena on ymmärtää toisen puheen myötä lisää myös omasta näkökulmastaan. Työntekijällä pitää olla tarpeeksi ammattitaitoa luoda pohja dialogiselle keskustelulle. (Seikkula – Arnkil 2009: 56; 93.) Parhaimmillaan molemmat osapuolet voivat oppia ja muuttaa omia asenteitaan ja mielipiteitään, minkä takia dialogisuutta voi ajatella kommunikaationa ja suhteena (Mönkkönen 2007: 89). Uuden luottamuksellisen suhteen syntyminen vie aikaa ja vaatii molemmilta osapuolilta tavoitteellista toimintaa. (Puro – Matikainen 2000: 10.)

4.3 Kognitiivinen eläytyminen dialogisessa vuorovaikutuksessa

Kognitiivinen eläytymisen menetelmän tarkoitus on lisätä ihmisten välisen dialogin onnistumisen mahdollisuutta tietoisien vuorovaikutusten avulla. Kognitiivisen eläytymisen menetelmässä on huomattu, kuinka tärkeää on tiedostaa oma ja kulttuurin tapa käydä dialogia. Toisen ihmisen ajatuksenkulkuun eläytyminen eli koko olemuksellaan syvennyminen voi olla kuviteltua hankalampaa. Eläytyminen perustuu toiselle hyvää tahtovaan ja kunnioittavaan lähestymistapaan. Tavoitteena on ymmärtää toisen henkilön ajatusmaailmaa. (Aarnio 1999: 20.)

Kognitiivisen eläytymisen menetelmä voidaan yhdistää empatia-käsitteeseen, koska molemmissa käsitteissä korostetaan myötäelämisen taitoa ja toisen asemaan asettumista. Toisen aseman ja näkökulman ymmärtäminen vaatii henkilöiden välistä kommunikointia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että henkilöiden näkökulmat sulautuisivat yhteen vaan molemmat säilyvät erillisinä subjekteina. (Aarnio 1999: 21.)

Dialogissa tarvitaan taitoja ja välineitä yhteisen ymmärryksen rakentamiseen. Eläytymisen menetelmässä henkilö kuuntelee toista tarkasti ja siirtää omat mielipiteensä sivuun siksi aikaa. Kuuntelija ei kyseenalaista kuulemaansa, mutta voi esittää tarkentavia kysymyksiä. Hän tarkistaa tulkintansa kuulemastaan puhujalta. Kuuntelija ei saa esittää neuvoja tai omia ajatuksiaan asiasta liian nopeasti tai hän voi estää kognitiivisen eläytymisen toteutumisen. Puhujalle on annettava tilaa kertoa oma näkemysensä. Oman mielipiteensä huomiotta jättäminen on todella tärkeää ja usein myös haasteellista. Kuuntelijan pitää keskittyä kuunteluun ja unohtaa omat käsityksensä hetkellisesti. (Aarnio 1999: 24–25.)

5 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyömme on laadullinen opinnäytetyö, jonka tuloksilla päivähoiton ammattilaiset voivat kehittää omaa työtään. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimussuunnitelma voi elää tutkimushankkeen mukana, jolloin tutkimuksen eri vaiheet kietoutuvat yhteen. Aineistonkeruun kuluessa ja tutkimuksen kirjoittamisvaiheessa voivat tutkimussuunnitelma tai jopa tutkimusongelman asettelu vaatia uudelleen laatimista. (Eskola – Suoranta 2003: 15–16.)

5.1 Aineistonkeräys

Toteutimme opinnäytetyömme haastattelemalla vanhempia, joiden alle 3-vuotias lapsi oli aloittanut päivähoidon. Ideaalitapauksessa päivähoidon aloituksesta ei olisi kovin pitkää aikaa, vaan asiat olisivat vielä vanhempien tuoreessa muistissa. Haastattelimme vanhempia, joiden lapset olivat aloittaneet päivähoidossa saman syksyn aikana, mutta he olivat jo käyneet aloitusprosessin läpi. Teimme yhteensä viisi haastattelua, joissa huomasimme monien asioiden toistuvan, minkä vuoksi koimme haastattelujen määrän riittäväksi. Haasteltavista kaksi oli äitejä, kaksi isää ja yksi pariskunta. Kaksi haastattavistamme oli maahanmuuttajataustaisia. Haastattelumme kestivät 20 minuutista 40 minuuttiin ja ne tehtiin päiväkodin tiloissa. Vain toinen opinnäytetyön tekijöistä teki haastattelut päiväkodissa, mutta molemmat osallistuivat haastatteluiden suunnitteluun ja purkuun.

Aluksi valitsimme aineistonkeruutavaksemme teemahaastattelun. Valitsimme sen sillä perusteella, millä saisimme kaikkein avoiminta sekä arvokkainta tietoa opinnäytetyöhömmä. Teemahaastattelun avulla tarkoituksenamme oli rajata keskustelun tiettyihin aiheisiin vaikuttamatta silti vanhempien vastauksiin tai antamalla heille valmiita vastauksia. Haastatteluissa ilmeni kuitenkin, että vanhempien oli hankalaa kertoa mielipiteensä pelkkien teemojen avulla, joten hyödynsimme apukysymyksiämme ja haastattelut muistuttivat enemmänkin puolistrukturoitua haastattelua.

Puolistrukturoidulle haastattelulle on esitetty eri teoksissa erilaisia tunnuksenomaisia piirteitä. Määritelmä muuttuu hieman eri tutkijoiden mukaan ja esimerkiksi sanamuotojen ja sanajärjestyksen merkitys voi vaihdella. Puolistrukturoidussa haastattelussa jokin asia on määritelty tarkkaan, mutta ei kaikkia. (Hirsijärvi ja Hurme 2000: 47.) Eskolan ja Suorannan (2008: 86.) teoksessa puolistrukturoidussa haastattelussa kaikille haastattaville esitetään samat kysymykset, mutta he saavat vastata vapaasti omin sanoin ilman ennalta määrättyjä vastausvaihtoehtoja.

Hirsijärvi ja Hurme (2000: 47) eivät erottele teoksessaan teemahaastattelua ja puolistrukturoitua haastattelua toisistaan erillisinä menetelminä vaan sanovat, että ”*Teemahaastattelu on yksi puolistrukturoitu menetelmä--*”. Tämän he perustelevat sillä, että haastattelun aihepiirit ja teema-alueet ovat kaikille samat. Puolistrukturoidulla haastattelulla on myös muita muotoja tai menetelmiä, joissa esimerkiksi kysymysmuoto ja -järjestys ovat todella tärkeitä, mutta teemahaastattelusta tämä ominaisuus puuttuu.

Opinnäytetyössämme käyttämämme haastattelutapa muistutti suuresti Hirsijärven ja Hujalan edellä esittelemää teemahaastattelua. Kävimme läpi tietyt teemat ennalta pohdittujen kysymysten avulla, mutta muutimme niiden sana- ja esitysjärjestystä sekä nostimme esiin vanhempien itse esiin tuomia ajatuksia ja kysyimme niistä lisää, vaikka ne eivät olisi olleet etukäteen ajattelemiamme asioita. Kysymysten avulla pyrimme varmistamaan, että käymme läpi kaikki mielestämme oleelliset asiat ja vapaamuotoisen keskustelun avulla halusimme pitää keskustelun mahdollisimman avoimena, jotta vanhempien näkemykset pääsevät esille mahdollisimman laajasti. Teemahaastattelulle ominaiseen tapaan kysymysten järjestys muuttui vanhempien vastausten mukaisesti ja he pystyivät kertomaan asioista, jotka eivät vastanneet suoraan esittämäämme kysymykseen (Eskola – Suoranta 2003: 86).

5.2 Haastattelun rakenne

Halusimme haastattelukysymyksillämme saada mahdollisen kattavan kokonaisuuden aiheestamme, joka toisi uusia näkökulmia aiheeseemme. Teimme haastattelukysymyksistämme rajatun kokonaisuuden, jonka sisällä oli mahdollisuus avoimeen keskusteluun. Teimme muutaman esihaastattelun, jossa testasimme kysymyksiä tuttavillemme. Valitsimme esihaastatteluihimme mahdollisimman erilaisia henkilöitä, jotka eivät opiskelleet sosiaalia, jotta saisimme mahdollisimman realistisen kuvan kysymysten toimivuudesta.

Jaoimme haastattelun teemoihin, jolloin kysymykset etenisivät luontevasti ja tärkeäksi kokemamme aiheet tulisivat haastattelussa esille. Teemat haastatteluihimme saimme tutustumalla lähdekirjallisuuteen sekä yhteistyöpäiväkotimme käytäntöihin. Ne olivat dialogisuus eli vanhempien ja työntekijöiden välinen kommunikointi, kasvatuskumppanuus, vanhempien jaksaminen, omahoitajuus, pehmeän lasku sekä päivähoidon aloitus yleisesti. Valitsimme edellä mainitut teemat, koska uskoimme niiden avulla saavamme runsaasti oleellista tietoa, joita voisi peilata opinnäytetyömme tärkeimpiin teorioihin eli dialogisuuteen sekä kasvatuskumppanuuteen. Teemojemme pohjalta tekemiemme kysymysten tarkoitus oli tuoda esiin vanhempien kokemuksia mahdollisimman monipuolisesti ja tarkasti kirjallisuudesta ja yhteistyöpäiväkodin käytännöistä nousseisiin tärkeimpiin aihepiireihin. Halusimme kuulla vanhempien omia mielipiteitä ja kokemuksia yhteistyöpäiväkodin käytännöistä sekä heidän tuntemuksistaan päivähoidon aloituksesta. Päivähoidon aloituksesta yleisesti -teemassa vanhemmat saivat va-

paammin ja yleisemmällä tasolla kertoa mielipiteensä alle 3-vuotiaiden päivähoiton aloituksesta ja siitä, kuinka se heillä oli sujunut.

5.3 Analysointi

Haastattelusta saatavan aineiston analyysitavaksi valitsimme teemoittelun, jossa nostetaan esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja, jolloin on mahdollista vertailla niiden esiintymistä ja ilmenemistä aineistossa. Onnistuakseen teemoittelu tarvitsee teorian ja empirian vuorovaikutusta, joka tutkimustekstissä lomittuu toisiinsa. (Eskola – Suoranta 2003: 174–175.) Litteroinnin jälkeen aineisto järjestellään teemoittain. Joskus teemat muistuttavat samaa runkoa, mitä haastatteluissa on käytetty, mutta eivät aina. Joskus keskustelusta voi syntyä aivan uusia teemoja, jotka pitää ennakkoluulottomasti ottaa vastaan. (Saaranen-Kauppinen – Puusniekka 2006.)

Aineistolähtöisessä analyysissä laadullista tutkimusta lähestytään ilman ennakoasenteita tai määritelmiä. Aihetta tarkastellaan mahdollisimman neutraalisti. (Eskola – Suoranta 2003: 19.) Koska opinnäytetyömme päätavoite oli saada vanhempien ääni kuuluviin, valitsimme analyysimme haastatteluista nousseet teemat, jotka vastaisivat tutkimuskysymyksiimme. Emme valinneet haastatteluissamme käyttämää runkoa, koska halusimme ottaa haastatteluista ilmenneet oleelliset teemat esille. Koimme aineistosta nousseiden asioiden valitsemisen analyysiteemoiksi olennaiseksi ja tärkeäksi, koska sen avulla saimme paremmin vanhempien mielipiteet esiin. Jos olisimme valinneet teemat etukäteen, olisimme rajanneet vanhempien mahdollisuuksia kertoa heidän omia mielipiteitään. Tämä ei olisi sopinut opinnäytetyömme, sillä se olisi vääristänyt tuloksiamme ja vaikuttanut kielteisesti opinnäytetyömme luotettavuuteen.

Aineiston jakaminen tiettyihin teemoihin tai luokkiin helpottaa aineiston käsittelyä ja yksinkertaistaa sitä. Teemoittelu on lähes välttämätöntä, jotta aineistoa voi vertailla ja löytää sille tyypilliset ja keskeiset piirteet. Teemojen täytyy olla tasapainossa aineiston kanssa, jotta niistä olisi mahdollisimman paljon hyötyä. (Hirsijärvi ja Hurme 2000: 147.) Valitsimme teemoiksemme vanhempien kokemukset alle 3-vuotiaiden päivähoiton aloituksesta ja miten vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden välinen vuorovaikutussuhde vaikuttaa päivähoiton aloitukseen. Vanhempien kokemukset oli aihe, jota lähdimme tutkimaan opinnäytetyömme alusta alkaen kun taas vuorovaikutussuhteen vaikutus oli teema, jonka merkityksen huomasimme haastattelutilanteessa ja joka nousi aineistostamme vahvasti. Vanhempien kokemukset päivähoiton aloituksesta jaoimme

positiivisiin ja negatiivisiin kokemuksiin, koska siten tuloksemme olisivat mahdollisimman helposti luettavissa. Ilmeni kuitenkin, että niin positiiviset kuin negatiivisetkin kokemukset liittyivät samoihin teemoihin eikä vanhemmilla ollut monia negatiivisia kokemuksia, joten yhdistimme ne opinnäytetyömme tulokset-osiossa. Toisen yläluokkamme eli työntekijöiden ja vanhempien välisen vuorovaikutussuhteen merkityksen jaoimme dialogisuutta puoltaviin ja estäviin tekijöihin. Halusimme tietää, miten dialogisuus on näkynyt päivähoiton aloituksessa ja miten vanhemmat ovat sen kokeneet. Dialogisuutta edistävien ja estävien tekijöiden valitseminen toiseksi suureksi analysointiteemaksemme oli mielestämme mielekästä sillä dialogisuus on opinnäytetyömme pääteema ja edellä mainittuja tekijöitä nousi paljon esiin vanhempien vastauksista. Käytimme analyysissä eri värikoodeja, ja teimme analysoinnin yhdessä. Analysointivaiheessa suomensimme englanniksi tekemämme haastattelun vastaukset, jotta yksittäisen vanhemman vastauksia ei voida tunnistaa.

Jaottelimme kaikki edellä mainitut teemamme vielä viiteen eri luokkaan, jotka loimme haastatteluista saamiemme vastausten pohjalta. Luokat olivat aloituksen selkeys ja tiedon saanti sekä sen vastakohtana epäselvyys ja tiedon puute; työntekijän ja päiväkodin rooli; vanhempien vaikutus; ilmapiiri sekä viidentenä teemana oli yhteistyö ja vuorovaikutus. Näiden luokittelujen avulla pyrimme löytämään ja yhdistämään haastattelusta nousseet tyypilliset piirteet. Jaoimme vastaukset niitä kuvaaviin teemoihin, joista kirjoitimme opinnäytetyömme tulokset ja joiden pohjalta pystyimme tekemään johtopäätöksiä. Edellä mainitut teemat nousivat vanhempien vastauksista melko selvästi, joten niiden valinta ei ollut ongelmallista.

5.4 Raportointi ja julkistaminen

Opinnäytetyömme raportointi yksi tärkeimmistä opinnäytetyömme vaiheista, koska kvalitatiivisessa tutkimuksessa yksi keskeisimmistä onnistumisen kriteereistä on kirjoittaminen. Tutkimus arvioidaan tutkimustekstin perusteella. (Eskola – Suoranta 2008: 234.) Analysoituamme aineistomme kirjoitimme siitä raportin opinnäytetyöhömme. Tulosten kirjallinen analysointi on ehkä merkittävin vaihe opinnäytetyössämme. Valmiin opinnäytetyömme palautamme koululle sekä annamme sen yhteistyöpäiväkodillemme. Valmis raportti on yhteistyöpäiväkodille työkalu, jonka avulla he voivat reflektoida työtänsä.

Julkistamme opinnäytetyömme Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Tarkoituksenamme oli aluksi julkistaa opinnäytetyömme Espoossa varhaiskasvatuksen työntekijöille järjestettävässä opinnäytetöiden julkistamistilaisuudessa, jolloin opinnäytetyöstämme olisi ollut mahdollisimman paljon hyötyä työelämälle. Käytännönjärjestelyjen vuoksi päädyimme julkistamaan työmme koulussamme. Jotta työelämällä olisi kuitenkin mahdollisuus hyödyntää opinnäytetyötämme laajemmin, lähetämme sen myös Espoon kaupungin varhaiskasvatuksen kehittämispäällikkö Virpi Mattilalle.

5.5 Eettisyys ja luotettavuus

Jotta vanhemmille ei tullut liikaa vaivaa opinnäytetyöhömmen osallistumisesta, pidimme haastattelut vanhempien aikataulun mukaan ja melko lyhyinä. Haastattelut tehtiin nimettöminä, ja pyrimme tekemään osallistumisen vanhemmille mahdollisimman helpoksi. Koimme, että kuuntelemalla ja huomioimalla vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia haastatteluiden toteuttamisesta ja ajankohdasta saisimme heidät paremmin osallistumaan ja sitoutumaan opinnäytetyöhömmen. Kuuntelemalla vanhempia lisäämme myös opinnäytetyömme luotettavuutta, sillä silloin vanhemmat saavat tilaa kertoa oman mielipiteensä. He eivät vastaa kysymyksiin tietyn kaavan mukaan ja valmiiksi asetetuilla vastauksilla vaan heillä on mahdollisuus kertoa teemoistamme omasta näkökulmastaan ja omien kokemustensa pohjalta. Valitsimme aineistonkeruumenetelmämmekin, jotta vanhempien mielipiteille olisi mahdollisimman avoin väylä.

Kerroimme vanhemmille mahdollisimman tarkasti, mihin tarkoitukseen aineistoa keräsimme, millä tavalla sen teemme ja, missä sen julkaisemme. Vanhemmilla oli mahdollisuus muuttaa mieltään missä vaiheessa tahansa ja jättää osallistumatta opinnäytetyöhömmen. Korostimme vanhemmille avointa ilmapiiriä, jotta he tunsivat voivansa sanoa rehellisen mielipiteensä. Haastattelut tehtiin täysin nimettöminä ja korostimme myös, että kyseisen päiväkodin työntekijätkään eivät voisi vastauksista vanhempia tunnistaa. Vanhempien ei tule pelätä mitä voivat vastata, eikä miettiä päivähoiton työntekijöiden suhtautumista vastauksiin, sillä se saattaisi vaikuttaa heidän vastauksiinsa.

Tavoitteenamme oli saada haastatteluihin sekä äitejä että isiä, jotta saisimme erilaisia näkökulmia opinnäytetyöhömmen. Halusimme haastatella myös eri kulttuureista tulevia ja erilaisista perheissä eläviä vanhempia, jotta saisimme mahdollisimman monipuolisia vastauksia. Pyrimme tekemään kysymyksemme helposti ymmärrettäviksi ja kirjoitimme ne myös englanniksi. Pohdimme, kuinka haastattelujen tekeminen kahdella eri kielellä

vaikuttaa vastauksiin, sillä toiset vastaisivat omalla äidinkielellään ja osa ei. Jotta opinnäytetyömme olisi mahdollisimman luotettava, litteroimme haastattelut ja kuvasimme prosessin yksityiskohtaisesti.

Pohdimme tarkasti, kuinka analysoimme aineistomme ja kuinka viittaamme siihen opinnäytetyössämme. Koska haastatteluita on tehty kahdella kielellä ja eritasoisilla suomenkielen taidolla, aineistoon viittaaminen ja mahdollisten sitaattien käyttö on mieltävä hyvin tarkasti, jotta ketään haastateltavistamme ei voi tunnistaa vastauksista. Suorilla lainauksilla saimme vanhempien mielipiteen kuuluviin ilman omaa tulkintaamme tai mahdollisia valitsemiemme sanamuotojen aiheuttamia muutoksia vastausten sävyihin. Lainausten avulla pystymme perustelemaan saamiamme tuloksia mahdollisimman luotettavasti.

Vanhempien haastatteluissa oli jonkin verran ristiriitaisia vastauksia. He esimerkiksi sanoivat kokevansa itsensä tasavertaisiksi kasvattajiksi työntekijöiden rinnalla, mutta jonkin ajan päästä he puhuivat työntekijöistä ammattilaisina, jotka tietävät paremmin, mikä on lapsille parasta. Yhdessäkin haastattelussa vanhempi kehui aloituksen olleen todella selkeä, mutta ettei hän kuitenkaan ollut selvillä omasta roolistaan. Hän ei ollut puhunut tästä epäselvyydestä työntekijöiden kanssa, vaikka sanoi voivansa puhua heille kaikesta lapseensa liittyvästä. Me koimme kuitenkin, että ristiriitoja oli sen verran vähän ja asioista, joita vanhemmat eivät olleet pitäneet kovin negatiivisina, että ne eivät vaikuta opinnäytetyön tulosten käytettävyyteen ja luotettavuuteen. Edellä mainitut ovat kuitenkin asioita, jotka pitää ottaa huomioon päiväkotitoimintaa kehittäessä.

5.5.1 Haasteet

Etukäteen ajattelimme, että yhdeksi suurimmaksi haasteeksemme opinnäytetyössämme nousisi vanhempien motivoiminen osallistumaan opinnäytetyöhöemme, koska heidän lapsensa ovat jo haastatteluvaiheessa käyneet siirtymävaiheen. Uskoimme kuitenkin, että vanhemmat ovat kiinnostuneita parantamaan päivähoitoa, vaikka juuri kyseinen vaihe olisikin mennyt heidän lapsiltaan jo ohi. Osalla haastateltavista oli toinenkin lapsi, joka tulevaisuudessa mahdollisesti aloittaa päivähoidon, jolloin he hyötyisivät opinnäytetyön tuloksista. Vanhempien motivoiminen haastatteluun onnistui oletettua helpommin, sillä monet heistä halusivat osallistua auttaakseen päivähoidon kehittämisessä ja opinnäytetyömme teossa.

Sen sijaan haasteeksemme osoittautui tehdä kysymykset ja haastattelutilanne sellaiseksi, että vanhemmat saisivat kertoa omista kokemuksistaan vapaasti, mutta kuitenkin niin, että ne liittyisivät aiheeseemme ja niitä voitaisiin hyödyntää opinnäytetyössämme. Tarkoituksenamme oli pitää keskustelu aiheessa ilman vanhempien vastauksien ohjailamista. Onnistuimme mielestämme hyvin antamaan tilaa vanhemmille ja heidän vastauksilleen. Osa vanhemmista vastasi toki laajemmin kuin toiset, mutta tekemiemme kysymysten lisäksi heillä oli mahdollisuus puhua asiasta vapaasti ja ottaa esiin omalta kannaltaan tärkeimmät asiat.

Vaikka monikulttuurisuus teki opinnäytetyömme tekemisestä antoisamman, se vaikeutti muun muassa litterointia. Englanniksi litteroiminen vei meiltä enemmän aikaa kuin suomeksi ja omalla äidinkielellä tehdyssä haastattelussa sekä haastattelijan että haastateltavan puhe on selkeämpää. Vaikka monikulttuurisuus loi meille haasteita, olemme tyytyväisiä lopputulokseen. Selvisimme haasteista ja saimme haastatteluilla tietoa maahanmuuttajan näkökulmasta.

Suurin haasteemme opinnäytetyössä oli aineiston analysointi. Saimme paljon tietoa ja mietimme tarkkaan, mikä tieto on opinnäytetyömme kannalta oleellisinta. Haastatteluissa saimme kuulla paljon mielenkiintoisia asioita, mutta emme voineet nostaa esiin kaikkea. Valitsimme teemat, jotka nousivat mielestämme esiin vahvimmin ja valitsimme parhaiten niitä kuvaavia yksityiskohtia ja mielipiteitä.

5.5.2 Puolueettomuus

Alle 3-vuotiaiden lasten päivähoidossa eniten puhututtaa ero lapsen ja etenkin äidin välillä. Keskustelua syntyy aika ajoin siitä, tulisiko lapsen olla kotona äidin kanssa, ja onko päiväkotiin siirtymisestä haittaa lapsen kehitykselle. On tehty tutkimuksia siitä, onko päivähoito uhka lapsen kehitykselle. Erityisesti vuoden ja kahden vuoden iässä aloitettavia lapsia on tutkittu paljon viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana, mutta kaikki tulokset ovat olleet vahvasti omaan kulttuuriinsa ja historialliseen aikaan sidottuja ilmiöitä. Lapsen elämä on monisyinen, joten päivähoidon vaikutuksia ei voida yksiselitteisesti tarkastella. (Helenius – Karila ym. 2002: 38–40.)

Pienten lasten päivähoidolla on pitkät juuret, jotka herättävät monenlaista keskustelua liittyen esimerkiksi tasa-arvokysymyksiin. Opinnäytetyössämme on puolueeton lähestymistapa syihin, miksi alle 3-vuotias aloittaa päivähoiton. Pienten lasten hoito aiheut-

taa suuria tuntemuksia ja mielipiteitä, mutta meidän opinnäytetyömme ei keskity niihin, eikä ota niihin minkäänlaista kantaa. Opinnäytetyössämme lapset ovat jo aloittaneet päivähoiton, ja keskitymmekin ainoastaan parantamaan päivähoiton aloittamista perheiden avulla.

Pyrimme opinnäytetyössämme puolueettomuuteen, minkä takia pohdimme myös haastattelijan ja vanhempien välistä suhdetta. Toinen tämän opinnäytetyön tekijöistä oli työelämänharjoittelussa kyseisessä päiväkodissa, joten hän oli tuttu vanhemmille. Näimme harjoittelussa sekä hyviä että huonoja puolia. Hyvää oli se, että vanhempien motivaatio osallistua haastatteluun oli luultavasti suurempi, koska se auttoi heille tuttua henkilöä ja he olivat konkreettisesti tavanneet haastattelut tekevän henkilön. Pohdimme, vaikuttaako haastattelijan asema vanhempien halun ja uskallukseen kertoa rehellisesti ja täysin avoimesti omista mielipiteistään, sillä haastattelija oli paljon tekemisissä päiväkodin aloitukseen vaikuttavien työntekijöiden kanssa ja oli itsekin tavallaan yksi työntekijöistä.

Haastatteluissa vanhemmat puhuivat työntekijöistä muodossa ”he” eivätkä ”te”, eli vanhemmat näkivät työntekijät omana ryhmänään. Tähän luultavasti vaikutti se, että suurin osa lapsista oli jo aloittanut päivähoitossa ennen kuin työelämänharjoittelumme alkoi. Emme siis osallistuneet itse päivähoiton aloitukseen ja vaikuttaneet sen sujuvuuteen tai sujumattomuuteen. Korostimme haastatteluun osallistuvien vanhempien anonymiteettiä ja vastausten salassapitoa. Vastaukset kirjataan opinnäytetyössämme niin, ettei niistä voi tunnistaa yksittäistä vanhempaa. Tämä on todella tärkeä vaihe, sillä haastattelimme vain viittä vanhempaa.

6 Tulokset

Etsimme opinnäytetyössämme vastauksia kysymyksiin: ”Miten alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmat kokevat päivähoiton aloituksen?” ja ”Miten työntekijöiden ja vanhempien välinen dialoginen suhde vaikuttaa vanhempien kokemukseen päivähoiton aloituksesta?” Tuloksissa pyrimme löytämään vastauksia tutkimuskysymyksiimme, mutta olimme avoimia myös täysin uusille aiheille. Saimme kattavasta aineistostamme esiin vanhempien todellisia kokemuksia ja mielipiteitä, joiden avulla saimme mielestämme vanhempien äänen hyvin kuuluviin. Haastatteluistamme nousi esille paljon enemmän positiivisia asioita, mutta myös jotain kehitettävää. Jaoimme tuloksemme tutkimuskysymys-

temme mukaan vanhempien kokemuksiin päivähoiton aloituksesta sekä vanhempien ja työntekijöiden väliseen dialogiin, jotka jaoimme edelleen pienimmiksi kokonaisuuksiksi. Etsimme aineistostamme toistuvia ilmiöitä ja piirteitä, mutta huomioimme laadullisessa tutkimuksessamme myös yksittäiset mielipiteet ja kokemukset. Pyrimme kiteyttämään aineistomme sisällön ja jäsentämään sitä, jotta voimme tehdä siitä tutkimuskysymyksillemme tärkeät johtopäätökset.

6.1 Kokemuksia päivähoiton aloituksesta

Vanhemmat nostivat esiin paljon positiivisia kokemuksia päivähoiton aloituksesta. He olivat tyytyväisiä aloituksessa vallinneeseen tunnelmaan ja omaan mahdollisuuteensa vaikuttaa päivähoiton aloituksen kulkuun. Vanhemmat olivat kokeneet ilmapiirin yleisesti avoimeksi ja kasvatustyön tasa-arvoiseksi. Asioista keskusteleminen ja hyvä ilmapiiri päiväkodissa ovat parantaneet vanhempien kokemusta päivähoiton aloituksesta ja tehnyt vuorovaikutuksesta sujuvampaa. Vanhemmat kokivat, että työntekijät olivat pääasiallisesti kuulleet heitä hyvin ja ottaneet heidän toiveensa huomioon. He olivat tyytyväisiä työntekijöiden kanssa tekemäänsä yhteistyöhön ja kokeneet kasvatuskumppanuuden pääosin tasa-arvoiseksi ja kokivat erityisesti, että oma mahdollisuus vaikuttaa aloituksen kulkuun oli tärkeää. Kaikki nämä elementit edistävät vanhempien ja työntekijöiden välistä dialogista suhdetta.

Haastatteluissa kävi myös ilmi, että kaikki vanhemmat eivät ole tietoisia päiväkodin käytännöistä, vaikka ne koskettivatkin heidän arkeaan. Osaa tiedon puute ei haitannut, mutta koska hämmennystä aiheuttaneet asiat; tutustumiskäynti, vanhemman rooli tutustumisjaksolla ja omahoitajuus, ovat niin keskeisiä aloituksen kannalta, nostimme ne oppinnäytetyössämme esiin. Jos vanhemmat eivät ole kuulleet päivähoitoa ohjaavista käytännöistä ja mahdollisuuksista, kuinka he voivat osallistua dialogiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

6.1.1 Aloituksen selkeys

Haastatteluissa kävi ilmi, että vanhemmat ovat mielestään saaneet hyvin tietoa päivähoiton aloituksesta ja asiat on selitetty heille hyvin. He olivat yleisellä tasolla tyytyväisiä, vaikka joitakin yksittäisiä asioita oli saattanut jäädä epäselväksi. Vanhemmat pitivät

siitä, että heille kerrottiin päivittäin, kuinka heidän lapsensa päivä on mennyt ja onko päivän aikana tapahtunut jotain erityistä.

Vanhemmat eivät olleet aikaisemmin kuulleet kotiin tehtävästä tutustumiskäynnistä, mutta he pitivät ajatusta hyvänä. Eräs vanhemmista suhtautui kuitenkin vieraan päästämiseen kotiinsa hieman varauksella ja kaksi vanhemmista näki tutustumiskäynnin monille tarpeellisena, mutta ei välttämättä heille itselleen. Tutustumiskäynnin hyvänä puolena pidettiin muun muassa sitä, että lapsi saisi tavata omahoitajansa tutussa ympäristössä. Omahoitajuus nähtiin tärkeänä ja hyvänä asiana varsinkin pienelle lapselle, joka vasta tutustuu päivähoitossa oloon.

Myös tutustumisjakso eli pehmeä lasku päivähoitoon oli vanhempien mielestä mennyt hyvin ja se oli vanhempien mielestä tärkeä tekijä päivähoiton aloituksen onnistumisen kannalta. Yksi vanhemmista koki, ettei päivähoito olisi luultavasti alkanut niin hyvin ilman tutustumisjaksoa.

Yhdellä vanhemmista oli epäselvää, mikä hänen roolinsa oli tutustumisjakson aikana, mutta neljä muuta vanhempaa eivät ainakaan maininneet hankaluuksia oman roolinsa kanssa. Kolme vanhempaa koki pystyneensä vaikuttamaan tutustumisjaksoon ja sen kestoon tarpeeksi. He olivat saaneet osallistua päätöksen tekoon ja tutustumisjakson toteutukseen.

H3: ”Sai tulla tutustumaan ja sai olla lapsen mukana ja sai aika paljon ite vaikuttaa siihen, et millon ite halua jättää ekan kerran yksin ja kuinka pitkäksi aikaa.”

Haastatteluistamme nousi esille päivähoiton aloitukseen liittyvää epäselvyyttä ja tiedonpuutetta. Vanhemmat eivät kokeneet tätä erityisen negatiiviseksi, vaikka heillä ei ollut kaikkea tietoa joka heille kuuluisi. Esimerkiksi omahoitajuus ja sen toteutuminen päiväkodissa ei ollut kaikille vanhemmista täysin selvää, vaikka se on olennainen osa päivähoiton toimintaa. Kaksi vanhemmista ei tiennyt miten omahoitajuutta päiväkodissa toteutetaan.

H1: "Mut sitä mun piti kysyäkin jossain vaiheessa, et miten tää omahoitajuus täällä menee, koska alkuun meil oli yksi, joka otti lasta vastaan. Sitte se olikin toinen työntekijä."

Haastattelussamme myös ilmeni, että yksi haastateltavistamme ei tiennyt kuka on hänen lapsensa omahoitaja. Hän kuitenkin kertoi haastattelussamme, että oli saanut tarvittavan tiedon muilta työntekijöitä.

Yksi vanhemmista oli kokenut tutustumisjaksolla oman roolinsa epäselväksi, eikä tiennyt mitkä olivat hänen ja mitkä olivat työntekijän tehtäviä. Hän ei ollut kuitenkaan tuonut asiaa päiväkodissa esille. Vanhemman mukaan tutustumisjakso oli ollut hämmentävä, koska hän ei tiennyt, miten hänen olisi pitänyt toimia työntekijän rinnalla.

H4: "Kahen ensimmäisen viikon aikana oli vähä epäselvää, mitkä on mun ja mitkä työntekijän tehtäviä. --En tiennyt pitäisikö mun vaan seurata sivusta vai huolehtia lapsesta."

6.1.2 Ilmapiirin kokeminen

Neljä vanhempaa kertoi tunnelman olleen aloitusvaiheessa kodinomainen ja turvallinen. He kokivat voivansa keskustella avoimesti ja rehellisesti työntekijöiden kanssa. He myös luottivat työntekijöihin ja kokivat voivansa jättää lapsensa heidän hoitoonsa ilman pelkoa.

H3: "Ei oo hetkeäkään ollu sellanen olo ettei uskaltais jättää lapsia tänne tai ettei ois voinu olla oma itteni. Tosi helppoo on ollu tuoda lapsi tänne."

Vaikka useimmat vanhemmat olivat kokeneet ilmapiirin aloitusvaiheessa avoimeksi ja hyväksi, oli yksi vanhemmista kuitenkin kokenut että hänen mielipiteitään ei kuultu eikä hän uskaltanut sanoa omaa mielipidettään. Aloitusvaiheessa oli ollut epäselvyyksiä lapsen jokapäiväisiin asioihin liittyen vanhempien ja työntekijöiden välillä, ja vanhemmalle oli tullut kokemus siitä, että hänen mielipiteensä oli torjuttu työntekijöiden puolelta.

H1: ”No silloin alkuun tuntu, ettei oikein uskalla sanoa mitään. Se alku oli aika hälläväliä jotenkin täällä. --Se, mikä tilanne oli, niin siinä oli ihan sama, mitä olis sanonu tai kuinka nätisti, niin sieltä olis tullu vastaukseks että ei oo voinu tapahtua.”

Hän oli myös huomannut työntekijöiden välillä huonon ilmapiirin ja kireyttä, joka oli saanut hänelle negatiivisen tunteen päivähoiton ilmapiiristä. Vanhemman mukaan ilmapiiri ja vuorovaikutus ovat kuitenkin parantuneet aloituksesta ja yhteistyö työntekijöiden kanssa on aloituksen jälkeen sujunut hyvin.

6.1.3 Työntekijöiden ja vanhempien vaikutus aloituskokemukseen

Aluksi kaikki haastateltavat sanoivat kokeneensa olevansa tasavertaisia kasvattajia työntekijöiden rinnalla, mutta myöhemmissä vastauksissa osa kuitenkin viittasi työntekijöihin ammattilaisina, jotka osaavat asiansa ja tekevät lopulliset päätökset. He näkivät siis työntekijät luotettavina ammattilaisina, mutta joiden näkemys on eriarvoinen kuin heidän omansa. Kolme vanhempaa mainitsi kuitenkin pitävänsä yhteisiä keskusteluja ja näkemyksiä tärkeinä ja toimivina päiväkodissa.

Haastatteluista ilmeni, että omahoitajuus oli vanhempien mielestä tärkeä asia. Vanhemmat kokivat, että työntekijän on helpompi seurata lapsen päivän kulkua ja kertoa vanhemmille lapsen päivästä, kun hän seurasi vai muutamaa lasta eikä koko lapsiryhmää. Omahoitajuuden kautta yksi työntekijä tulee vanhemmille tutummaksi ja mahdollisesti läheisemmäksi.

H3: ”Mul ois ainaki vaikee jättää lasta sellasille ihmisille joiden kanssa itellä ei yhtään kemiat kohtais. Et enhän mä vois luottaa et mitä täällä tapahtuu.”

Erityisesti kaksi vanhempaa nosti esiin työntekijöiden vaikutuksen vanhempien jaksamiseen ja aloituksen sujumiseen. Eräskin vanhempi sanoi:

H5: ”Kyl sen näkee, että nää työntekijät on aika hyväksi avuksi siinä alussa. --Että kyl se on silleen erittäin hyvä.. siis tää alku. Että ei oo mitään valittamista.”

Vanhemmat kertoivat myös omien aikataulujensa ja tekojensa vaikutuksista päivähoiton aloitukseen. Yksi vanhemmista kertoi, kuinka oli pystynyt pitämään työpäivänsä lyhyinä lapsen aloittaessa päivähoitossa, mikä oli hänen mielestään tehnyt aloituksesta helpomman ja onnistuneemman.

Vanhemmista neljä tunti tulleensa kuulluksi täysin ja yksi osassa tapauksissa. Heiltä oli kysytty lapsesta ja hänen arjestaan sekä vanhempien toiveista päivähoiton suhteen.

H3: ”Et aika paljon kysyttiin sitä, et miten kotona toimii. Tuli niinku semmonen olo et pyritään noudattaa niitä lapsen rutiineja täällä kans.”

Vanhemmat pitivät työntekijöiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta tärkeänä erityisesti pienten lasten kanssa, koska silloin kaikki on vielä niin sensitiivistä. Haastatteluissa ilmeni, että vaikka omahoitaja on tärkeä vaikeissa tilanteissa, voi arjen tilanteista puhua kaikkien työntekijöiden kanssa.

6.2 Dialogisuutta edistäviä tekijöitä

Vanhempien positiiviset kokemukset ovat suurelta osin myös vanhempien ja työntekijöiden välistä dialogisuutta edistäviä tekijöitä. Työntekijän ja vanhemmat olivat pohtineet asioita ja tehneet päätöksiä yhdessä. Vanhemmat olivat tyytyväisiä ilmapiiriin sekä työntekijöiden ja vanhempien väliseen kasvatuskumppanuuteen. Vanhemmat kokivat suurelta osin tekevänsä yhteistyötä työntekijöiden kanssa, ja olivat siihen tyytyväisiä. Erityisesti yksi vanhempi oli erityisen tyytyväinen ja koki että pystyi aistimaan yhteistyön.

6.2.1 Selkeä ja keskusteleva ilmapiiri

Haastatteluissa kävi ilmi, että aloituksessa asioista on voitu puhua yksityiskohtaisesti ja vanhemmat ovat saaneet kuulla lastensa päivästä sekä hyvät että huonot asiat sekä joitakin hauskoja yksityiskohtia. Vanhemmat kokivat saaneensa tarpeeksi tietoa ja voitansa kysyä työntekijöiltä, jos jokin asia jää vielä heitä askarruttamaan. Vanhemmista aloituskeskustelussakin asiaa oli ollut sopivasti ja työntekijät olivat kyselleet paljon lapsesta ja perheen toimintatavoista kotona. Työntekijän ja vanhempien välinen keskustelu oli selkeyttänyt asioita. Vanhemmista oli sitä parempi, mitä enemmän keskustelua

heidän ja työntekijöiden välillä oli. Yhdessä pohtiessa ja keskusteltaessa erilaiset asiat tulevat esille.

Selkeyttä aloitukseen loi myös omahoitajuus. Vanhempien mielestä kaikille työntekijöille pystyi puhumaan avoimesti, mutta useammassa haastattelussa tuli ilmi, että vanhemmat puhuvat mieluummin tietyn henkilön kanssa vaikeista asioista. Heistä on helpompaa kertoa kaikki yhdelle henkilölle, jotta on joku, joka tietää kaiken oleellisen perheen asioista, eikä kolmea työntekijää, jotka kaikki tietävät vain jotain. Vanhemmista oli myös hyvä, että omahoitajuuden avulla, he tiesivät kenelle he voisivat puhua ja kuka tietäisi eniten oman lapsen asioista.

H2: ”Se on tärkeää, et siinä on yks sitte, joka on siinä enemmän kontaktissa sen lapsen kanssa.”

Tunnelma aloituksessa oli vanhempien mielestä avoin. Osa vanhemmista kertoi saaneensa tukea ja kannustusta työntekijöiltä aloituksen aikana. Kaikki eivät kuitenkaan kokeneet tarvitsevansa tukea, vaikka sitä tarjottiinkin. Haastatteluissa korostui avoin ilmapiiri, jossa sekä vanhempien ja lasten oli helppo olla. Eräs vanhempi kertoi kokevansa, että hän voi hyvin kysyä työntekijöiltä neuvoa ja jutella heidän kanssaan lapsensa asioista.

H5: ”Minulla oli sellainen olo että sain tarpeeksi tietoa. Ja aina on aikaa, enkä tunne häiritsevänä heitä.”

Kaksi vanhempaa sanoi haastatteluissa suoraa luottavansa työntekijöihin. He tunsivat voivansa kääntyä työntekijöiden puoleen ja puhua heidän kanssaan. Eräs vanhempi kertoi myös, kuinka hän oli nähnyt työntekijöiden tukevan muita vanhempia, kun heillä oli huolia päivähoiton aloitukseen liittyen. Työntekijät olivat myös esimerkiksi tarjonneet mahdollisuutta soittaa päiväkotiin kesken päivän, jos vanhemmille tulee ikävä lastaan tai jotain kysyttävää. Yksi vanhemmista kertoi soittomahdollisuuden olleen hänelle todella tärkeää. Jo tieto, että hän voi ihan hyvin olla yhteydessä päiväkotiin ilman leimautumista, oli hänestä merkittävää.

Suurelta osin vanhemmat olivat tyytyväisiä omaan mahdollisuuteensa vaikuttaa aloituksen kulkuun. Kaksi vanhempaa olisi muuttanut tutustumisjakson kestoa, mutta muuten vanhemmat kertoivat heidän toiveidensa tuleen kuulluksi ja työntekijöiden olleen kiinnostuneita heidän tavoistaan toimia kotona. Varsinkin yhdessä haastattelussa nousi esiin vanhemman tyytyväisyys tutustumisjakson kulkuun ja hänen omiin mahdollisuuksiinsa vaikuttaa.

H3: ”Sai ite tosi paljon vaikuttaa. Ja niinku siin vähän katottiin päivä kerrallaan, ettei tehty heti viikkoo eteenpäin suunnitelmaa vaan vähän päivä kerrallaan. Et miten tänään meni ja miten tehään sitte huomenna. Et se oli tosi hyvä.”

6.2.2 Yhteiset käytännöt ja päämäärät

Haastatteluissa tuli ilmi, että vanhemmat kokivat voivansa vaikuttaa päiväkodin toimintaan. Joitakin yksittäisiä tapauksia vuorovaikutuksen puutteista näkyi, mutta pääasiassa vanhemmat kertoivat pyyntöjensä tulleen huomioiduiksi sekä voivansa olla eri mieltä ja neuvotella työntekijöiden kanssa. Kaksi vanhempaa puhui myös yhdessä toimimisen tärkeydestä. Heistä oli tärkeää, että päiväkodissa ja kotona käytetään samoja käytäntöjä, tehdään yhteistyötä ja keskustellaan asioista. He kertoivat, kuinka he ovat yhdessä työntekijöiden kanssa miettineet yhtenäisiä käytäntöjä, kuinka toimia tietyissä tilanteissa lapsen kanssa. Yhteiset linjat voitiin muodostaa keskustelujen kautta dialogisesti. Vanhemmat saivat osallistua päätöksentekoon työntekijöiden kanssa ja kertoa, miten perheen kotona toimitaan ja, mitä he toivoisivat päivähoidolta.

H2: ”Et täällä ei vedetä ihan eri suuntaan ku kotona jossain asioissa. --Et on suht samat linjat.”

Vanhemmat kokivat, että vaikeat asiat voi tuoda esiin, mutta yksi vanhemmista korosti, että nämä asiat myös pitää kertoa. Vaikeudet kotona vaikuttavat myös lapsen käytökseen päivähoidossa ja päinvastoin. Asioista on puhuttava, jotta ne voidaan ratkaista. Lähes kaikki vanhemmat kertoivat, että he uskovat voivansa puhua työntekijöiden kanssa vaikeista asioista ja ongelmista, mutta ettei heillä ole vielä tullut vastaan minäkäänlaisia ongelmatilanteita. Kaksi vanhemmista kertoi heidän kohdanneen jonkinlaisia ongelmatilanteita. Toinen heistä oli tuntenut, että työntekijöiden mielestä vanhempien

osallistuminen tilanteen ratkaisuun oli todella tärkeää. Ratkaisun pohtiminen ja päättäminen oli sekä vanhempien että työntekijöiden asia.

H4: ”Minusta tuntui hyvältä, ettei ole vain minun ongelmia tai vain heidän ongelmia. Meidän täytyy tavallaan ratkaista asioita yhdessä. Siitä tuli hyvä olo.”

Vanhemmat näkivät myös omahoitajuuden vaikuttavan heidän työntekijöiden kanssa käymäänsä vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Omahoitajuus helpottaa työntekijöitä lasten arjen ja kehityksen seuraamisessa, mutta myös onnistuessaan lähentää vanhemman ja työntekijän välistä suhdetta. Yksi vanhemmista sanoi, että omahoitajuus tekee vanhemman ja työntekijän välisestä suhteesta henkilökohtaisemman. Omahoitajan kanssa on helpompi puhua vaikeista tai mieltä askarruttavista asioista, sillä omahoitaja tuntee lapsen hyvin ja tietää myös perheen asioista. Päivittäisistä asioista vanhempien mielestä pystyi puhumaan kenelle tahansa.

H1: ”Jos tulee jotain tilanteita tai jos on lapsi, jolla on erityistarpeita tai jotain muuta vastaavaa, niin sit ne on helpompi hoitaa sen yhen henkilön kanssa.”

6.3 Dialogisuutta estäviä tekijöitä

Päivähoidon aloitukseen liittyvät epäselvyydet ja tiedon puute vaikuttavat vanhempien ja työntekijöiden väliseen vuorovaikutussuhteeseen. Osaltaan dialogisuuteen voivat vaikuttaa vanhempien oma kiire ja asenteet, ja osaltaan työntekijöiden asennoituminen vanhempiin ja heidän rooliinsa. Vaikka haastatteluissa vanhemmat olivat yleisesti tyytyväisiä aloituksen sujumuuteen, ilmeni muutamia asioita, jotka eivät tue dialogista vuorovaikutusta ja kasvatuskumppanuutta.

6.3.1 Vanhempien ja työntekijöiden roolit

Vanhemmat kokivat, että heidän oma kiireensä arjessa vaikutti heidän ja työntekijöiden väliseen kommunikointiin sekä yhdellä oma aikataulu oli vaikuttanut suoraan tutustumisjakson pituuteen. Yksi vanhemmista piti tutustumisjaksoa liian lyhyenä ja jyrkkänä,

mutta se oli vanhempien omien aikataulujen takia tehty yhteinen päätös. Hän kuitenkin koki, että viikkokin tutustumisjaksoa helpotti päivähoiton aloitusta. Toinen haastattelumamme vanhemman mielestä kiireessä voi jotain jäädä sanomatta tai kysymättä, mikä vaikuttaa vanhempien ja työntekijöiden väliseen tiedonkulkuun ja vuorovaikutukseen. Myös molempien vanhempien läsnäoloa esimerkiksi aloituskeskustelussa pidettiin tärkeänä, koska molemmilta vanhemmilta tulee yhdessä enemmän tietoa ja keskustelua. Aikataulullisista syistä molemmat vanhemmat eivät aina pääse paikalle.

H5: "Nopeasti tuodaan ja iltapäivällä eri henkilö hakee että.. Tällaista voi olla ja joskus voi jäädä jotain sanomatta. --Harmi vaan niinku mä sanoin, että ei päästy molemmat (aloituskeskusteluun). Aina siinä on jotain, että ei oo tuotu asiaa esille."

Haastattelussamme useammalta vanhemmalta tuli mietteitä päiväkodin ja työntekijän rooleista. "Ammattilaisen" roolia ei kuitenkaan koettu täysin negatiiviseksi, mutta työntekijän erilainen rooli yhteisessä kasvatustyössä tiedostettiin useammassa haastattelussa. Työntekijöiden ammattitaitoon luotettiin ja pidettiin arvossa, mutta samalla yksi vanhemmista epäili omia mahdollisuuksiaan vaikuttaa päiväkodissa. Vanhemmat pitivät myös omaa rooliaan erilaisena.

H5: "Mut kyl se pitäis aina pitää mielessä, että vanhempi on aina vanhempi ja työntekijä on aina työntekijä."

Yksi vanhemmista koki, ettei yksittäisellä vanhemmalla ole välttämättä mahdollisuutta vaikuttaa päivähoiton kasvatuseriaatteisiin. Samalla hän kuitenkin mainitsee, että päiväkotitoimi on ottanut vanhempien näkemyksen huomioon aina kun on mahdollista esimerkiksi uskontokyselyllä. Useammalta vanhemmalta tuli esille kokemus siitä, että yksittäisen vanhemman on vaikea vaikuttaa koko päivähoiton yleisiin asioihin, mutta samalla he kokivat, että asioista pystytään kuitenkin keskustelemaan.

H3: "--mutta tietty päiväkodilla on se oma.. Tietty ku se lapsiryhmä vaikuttaa ja pitää toimia tietyllä tavalla ja oma näkemys asioihin. Et en mä oikein usko että niin hirveesti yksittäisen vanhemman niinku ne kasvatuseriaatteet päiväkotiin tai päiväkodissa vaikuttaa."

H3: ”Ja kun kysyttiin että haluaako että pidetään lasta ulkona, kylhän sellaisissa otetaan aika hyvin vanhempien mielipide huomioon missä vaa ku pystytään. ”

Työntekijöiden rooli ei ole aina ollut selvää vanhemmille. Kuten aloituksen selkeys -kappaleessa (6.1.1) ilmeni, kaikille vanhemmille omahoitajuuskäsite ei ollut täysin selvä. Suurinta osaa vanhemmista omahoitajuuteen liittyvät epäselvyydet eivät ole haitanneet, mutta ne ovat kuitenkin voineet vaikuttaa dialogisen suhteen syntymiseen. Vanhemmat kokivat, että aloituksessa omahoitajuus toimi hyvin, mutta on sen jälkeen jäänyt hieman epäselväksi. Tätä ei kuitenkaan koettu kovin negatiiviseksi asiaksi, koska vanhemmat kokivat voivansa puhua kaikille työntekijöille.

6.3.2 Vuorovaikutuksen epäkohdat

Haastatteluista ilmeni, että kaikki vanhemmat olivat yleisesti sitä mieltä, että päivähoiton aloitus oli sujunut hyvin. Pehmeästä laskusta ja tutustumisjaksosta oli pidetty sekä siitä, että niihin sai itse vaikuttaa. Kaksi vanhemmista kuitenkin piti tutustumisjaksoa liian pitkänä, ja olivat sitä mieltä että se saattoi aiheuttaa lapselle mielikuvan siitä, että vanhempi aina on mukana päiväkodissa.

H1: ”--mielummin mä olisin jättäny lapsen esim. muutamaks tunniks yksin tänne ja tullu sit hakeen. Se olis sit tajunnu et se jää ja sit mä haen. Ku sit täällä oltiin sitä mieltä et kyl se tajuu sen yhestä kerrasta. Must tuntu et siitä ei ollu mitään hyötty.”

Vanhemmat, jotka kokivat aloituksen liian pitkäksi, toivoivat että aloituksen voisi räätälöidä jokaiselle sopivaksi. Molemmat kuitenkin kertoivat haastattelussa, että heillä oli tunne siitä, että olivat saaneet vaikuttaa aloituksen suunnitteluun ja he olivat yleisesti tyytyväisiä aloitukseen.

Kotona tehtävä tutustumiskäynti oli uusi asia kaikille haastattelellemme vanhemmille. Kenellekään ei tarjottu tutustumiskäyntiä, eivätkä vanhemmat tienneet, mitä se tarkoittaa. Vanhemmat eivät kokeneet negatiivisesti sitä, että heille ei tarjottu mahdollisuutta tutustumiskäyntiin ja pitivät sitä suurimmaksi osaksi hyvänä ideana. Kuitenkin dialogi-

suuden kannalta olisi tärkeää, että vanhemmat saisivat kaiken tiedon, jotta todellinen dialogi voi syntyä. Kaikkien mahdollisuuksien esille tuominen antaa vanhemmille mahdollisuuden valita ja luoda päivähoiton aloituksesta heille sopivimman.

H2: ”Vaikee nyt aatella ku ei oo kuullu et sellasta olis. Muissakaan päiväko-deissa en oo kuullu mitään.”

7 Johtopäätökset

Saamistamme tuloksista voimme päätellä, että Matinkylän päiväkodin aloitukseen liittyvät käytännöt ovat pääosin toimineet hyvin ja toiminta on edistännyt vanhempien ja työntekijöiden välistä dialogia. Vanhempien huomioiminen ja mielipiteiden kuunteleminen kehittää dialogisen suhteen syntymistä, jossa molemmat osapuolet ovat samantasoisia ja keskustelua käydään vastavuoroisesti. Dialogisuudessa vastavuoroisuus on tärkeä elementti, jossa edetään molempien osapuolten ehdoilla. Molemmat osapuolet pääsevät vaikuttamaan ja luomaan tilannetta kohti yhteistä päämäärää. (Mönkkönen 2007: 87.) Tuloksistamme päättelemme, että hyvä dialoginen vuorovaikutussuhde vanhempien ja työntekijöiden välillä tekee päivähoiton aloituksesta ja yhteisestä kasvatustehtävästä sujuvamman. Aloituksessa luotu hyvä vuorovaikutussuhde vanhempien ja työntekijöiden välillä on pohja myöhemmälle yhteistyölle ja kasvatuskumppanuudelle.

Koemme, että vanhempien vastauksissa ilmenneet yksittäiset puutteet tiedonkulussa vaikuttavat vanhempien ja työntekijöiden väliseen dialogisuuteen ja sen syntyyn. Dialogisessa suhteessa on kaksi tasavertaista subjektia, joiden ehdoilla edetään. Dialogiin osallistujat saavat vaikuttaa koko tilanteen luontiin ja kulkuun. (Mönkkönen 2007: 87.) Vanhempien ja työntekijöiden välisen suhteen pitää olla avoin ja keskusteleva, jotta dialogi ja kasvatuskumppanuus toteutuvat. Mahdolliset puutteet tiedonkulussa estävät vanhempia osallistumasta tasavertaiseen vuorovaikutukseen, koska heillä ei ole tietoa kaikista mahdollisuuksistaan. Tiedonkulussa esiintyneitä puutteita voisi kehittää lisäämällä tavoitteellista vuorovaikutusta vanhempien ja työntekijöiden välillä esimerkiksi kognitiivisen eläytymisen menetelmän avulla.

Kognitiivinen eläytymisen menetelmän tarkoitus on lisätä ihmisten välisen dialogin onnistumisen mahdollisuutta tietoisien vuorovaikutusten avulla. Tavoitteena on ymmärtää toisen henkilön ajatusmaailmaa. (Aarnio 1999: 20.) Dialogissa tarvitaan taitoja ja väli-

neitä yhteisen ymmärryksen rakentamiseen. Eläytymisen menetelmässä henkilö kuuntelee toista tarkasti ja siirtää omat mielipiteensä sivuun siksi aikaa. Kuuntelija ei kyseenalaista kuulemaansa, mutta voi esittää tarkentavia kysymyksiä. Hän tarkistaa tulokintansa kuulemastaan puhujalta. Kuuntelija ei saa esittää neuvoja tai omia ajatuksiaan asiasta liian nopeasti tai hän voi estää kognitiivisen eläytymisen toteutumisen. Puhujalle on annettava tilaa kertoa oma näkemyksensä. (Aarnio 1999: 24–25.)

Tavoitteellisessa vuorovaikutuksessa ja ylipäätään kasvatuskumppanuuden rakentamisessa vastuu on työntekijällä. Työntekijän tulisi tavoitteellisesti luoda dialogista suhdetta vanhempiin, jotta kasvatustyötä voitaisiin aidosti tehdä yhdessä. Yhdessä mietityt johdonmukaiset käytännöt lisäävät vanhempien ja työntekijöiden välistä yhteistyötä eli tukevat kasvatuskumppanuutta sekä vähentävät epäselvyyksien syntymistä. Dialogisuudessa tärkeintä on nostaa esiin omia ajatuksia yhdessä pohdittavaksi, jotta niistä voidaan luoda yhdessä uusia näkemyksiä (Aarnio 1999: 43).

Uskomme, että yksi suurimmista tekijöistä vanhempien kokemaan tiedon puutteeseen on työntekijöiden vaihtuvuus. Koska uuden kasvatustiimin työntekijät eivät olleet vielä ehtineet sopia yhteisistä päivähoiton aloituskäytännöistä, eivät he pystyneet antamaan täysin yhtenäistä ohjeistusta vanhemmille. Tämä todennäköisesti vaikutti omahoitajuryhmien rakentamiseen ja mahdollisuuteen järjestää tutustumiskäyntejä perheiden koteihin, koska osa työntekijöistä aloitti lähes samaan aikaan kuin uudet lapsetkin. Nämä olivat juuri niitä asioita, joissa vanhemmat kokivat hämmennystä tai omien tietojensa olevan vähäisiä.

Tuloksissamme näkyi, että vanhemmat kokivat voivansa vaikuttaa päivähoiton aloitukseen, mutta silti kahden vanhemman mielestä tutustumisjakson pituudessa olisi ollut parannettavaa. Tässä kohtaa pohdimme todellisen dialogisuuden toteutumista, jos tutustumisjakso ei kuitenkaan mennyt vanhempien toiveiden mukaan. Haastatteluistamme ei selvinnyt, oliko asiasta keskusteltu yhteisesti ja olivatko vanhemmat tuoneet toivettaan esille. Heräsi kuitenkin kysymys, oliko vuorovaikutusilmapiiri niin avointa, että vanhemmat kokivat voivansa kertoa todellisista toiveistaan tai olla työntekijöiden kanssa eri mieltä. Monissa haastatteluissa ilmeni, että vanhemmat kokivat voivansa puhua kaikista asioista ja uskaltavat olla eri mieltä työntekijöiden kanssa. Jäimme kuitenkin pohtimaan, oliko rohkeus tuoda omia mielipiteitä esille vanhemman omasta persoonasta kiinni. Osa vanhemmista voi jättää jotakin sanomatta eikä uskalla olla ”ammattilaisen” kanssa eri mieltä. Asioiden tarkka läpikäyminen vähentää epätietoisuutta, koska

kaikki vanhemmat eivät välttämättä uskalla kaikkea haluamaansa kysyä. Ilmapiiriin tulisi olla niin avointa, että vanhemmat uskaltaisivat tuoda kaikki mielipiteensä ja kysymyksensä julki. Kuitenkin työntekijän vastuulla on tuoda kaikki asiat esille, vaikka vanhemmat eivät olisi sitä erikseen kysyneet.

Useammasta haastattelusta kävikin ilmi vanhempien tiedostavan ”ammattilaisen” roolin, jota ei kuitenkaan koettu aina negatiiviseksi. Dialoginen asiakassuhde rakentuu luottamuksesta, kunnioituksesta ja avoimesta ilmapiiristä ja se vaatii osallistujiltaan sitoutumista (Hämäläinen 2001: 105). Aineistostamme ei selviä mikä tilanne oli ollut, kun vanhemmat eivät ole kertoneet todellista mielipidettään, mutta avoin ja keskusteleva ilmapiiriin kannustavat kaikkia vanhempia tuomaan todelliset toiveensa esille. Erilaisen vanhempien ja vuorovaikutustapojen huomioiminen päivähoiton aloituksessa tukee kasvatuskumppanuuden syntyä ja dialogisen suhteen alkua. Työntekijöiden näkeminen ammattilaisina voi kertoa myös vanhempien luottamuksesta ja kunnioituksesta työntekijöitä sekä heidän osaamistaan kohtaan.

Kun tutkitaan yksittäistä tapausta riittävän perusteellisesti, saadaan esille se, mikä ilmiössä on merkittävää ja mikä saattaisi toistua myös yleisemmän tason tarkastelussa. Yksittäisessäkin on jotain yleistä. (Hirsjärvi ym. 2004: 171.) Yleistyksiä ei voida kuitenkaan tehdä suoraan aineistosta, vaan aineistosta tehdyistä tulkinnoista. Yleistettävyyden yksi kriteeri onkin tällöin tarkoituksenmukainen aineiston kokoaminen. Työmme on laadullinen tutkimus, minkä takia viisi haastattelua toi mielestämme tarpeeksi kattavan aineiston opinnäytetyötämme ja tutkimuskysymyksiämme varten. Saimme yksittäisten vanhempien kokemuksia ja mielipiteitä, mutta paljon asioita myös toistui. Monissa haastatteluissa ilmeni samoja asioita ja kokemuksia, jolloin niistä tehdyt tulokset toistuisivat myös yleisemmän tason tarkastelussa. Samojen asioiden toistuminen tuo tuloksille myös luotettavuutta ja toistuville asioille enemmän painoarvoa. Näihin toistuviin mielipiteisiin ja kokemuksiin tulisi kiinnittää huomiota ja tarkastella niitä lähemmin, jotta niistä voidaan mahdollisesti oppia jotain ja työtä kehittää.

8 Pohdinta

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli antaa vanhemmille mahdollisuus kertoa omista kokemuksistaan ja mielipiteistään liittyen päivähoiton aloitukseen. Halusimme kuunnella vanhempia aidosti ja mielestämme onnistuimme tässä tavoitteessamme. Opinnäyte-

työmme idea lähti omasta kiinnostuksestamme päivähoiton aloitusta kohtaan, ja yhteistyöpäiväkotimme oli myös innostunut ideastamme. Halusimme samalla kehittää omaa osaamistamme päivähoiton aloituksesta ja saimme mahdollisuuden tehdä työelämälle jotain hyödyllistä heidän työnsä kannalta. Matinkylän päiväkotito on kannustanut meitä koko prosessin ajan ja yhteistyömme on sujunut hyvin.

Opinnäytetyöprosessi lisäsi tietojamme päivähoiton aloituksesta ja opimme ymmärtämään päiväkotikäytäntöjä syvällisemmin. Päivähoiton aloitukseen liittyvät menetelmät ja toimintatavat saivat uudenlaisen merkityksen, kun tarkastelimme niitä vanhempien silmin. Esimerkiksi dialogisuus näyttäytyy erilailla vanhempien kuin työntekijöiden näkökulmasta. Se on toki tärkeää molemmille, mutta dialogisuus ja kasvatuskumppanuus vaikuttavat suuresti siihen, millä mielellä vanhempi jättää lapsensa päivähoitoon. Toimiva dialoginen vuorovaikutussuhde mahdollistaa niin vanhemman, lapsen kuin työntekijänkin kannalta onnistuneen päivähoiton aloituksen.

Opinnäytetyötä tehdessämme saimme tehdä yhteistyötä ja opetella keskustelemaan työelämän kanssa. Saimme työntekijöiltä hyviä neuvoja opinnäytetyötä tehdessämme. Yhteistyön myötä saimme tutustua päiväkodin arkeen ja käytäntöön sekä peilata sitä jo ennalta läpikäymäämme teoriaan. Opinnäytetyön teko tutustutti meitä myös lähemmin käytännön kautta erilaisiin tutkimusmenetelmiin. Pohdimme erilaisia vaihtoehtoja ja valitsimme aiheeseemme sopivimman menetelmän, jota saimme kokeilla aidossa ympäristössä ja aitojen ihmisten kanssa. Saimme kokeilla oppimiemme tietojen yhdistämistä käytäntöön.

Valitsemamme tutkimusmenetelmät sopivat haluamaamme näkökulmaan ja opinnäytetyömme tavoitteisiin. Halusimme luoda vanhemmille mahdollisuuden puhua avoimesti, jolloin haastattelu oli mielestämme paras aineistokeruu menetelmä. Myös analyysimenetelmämme sopi näkökulmaamme, jossa vanhemmat saivat kertoa todellisia ja mahdollisesti yllättäviäkin tuntemuksia ja kokemuksia. Aineistosta halusimme nostaa esille ne asiat, jotka vanhemmat toivat haastatteluissa esille. Saimme haastatteluista aineiston, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiimme ja olimme tutkimusmenetelmiimme tyytyväisiä. Jälkikäteen ajatellen olisimme voineet muokata joitakin haastattelukysymyksiä ja -teemoja. Saimme niiden avulla paljon mielenkiintoista tietoa, mutta ne olivat epäolennaisia tutkimuskysymystemme kannalta. Kysymyksiä laatiessamme emme todennäköisesti olisi tehneet erilaisia kysymyksiä, vaikka olisimme niiden suunnitteluun enemmän aikaa. Tarpeen kysymysten pieneen muutokseen huomasimme vasta aineis-

ton analysointivaiheessa. Olimme kuitenkin tyytyväisiä aineistoomme emmekä kokee, että mitään olennaista olisi jäänyt kysymättä. Osa tiedoista oli vain opinnäytetyömme kannalta tarpeetonta.

Pidimme eettisyyden ja luotettavuuden mukana koko prosessin ajan. Erityisesti aineistonkeruussa ja sen purussa kiinnitimme huomiota yksityisyyden suojaan ja luotettavuuteen. Opinnäytetyön teko oli haastava prosessi, mutta hyvällä suunnittelulla suuremmilta yllätyksiltä vältyttiin. Toisen tekijän ulkomaanvaihtokin sujui opinnäytetyön kannalta hyvin, koska olimme jo etukäteen sopineet mitä silloin tekisimme. Tietenkin meillä oli työvaiheita, jotka olivat haastavampia ja työläämpiä kuin olimme etukäteen ajatelleet. Niistä kuitenkin selvisimme hyvällä keskinäisellä yhteistyöllä. Olimme parina työskennelleet jo useasti aikaisemminkin, jolloin yhteistyö sujui erinomaisesti ja saimme toisiltamme tarvittavaa kannustusta ja tukea.

Opinnäytetyössämme tuomme esiin vanhempien mielipiteen, jotta työntekijät saisivat tietää, mitä vanhemmat asiakkaina haluavat lapsilleen. Tuloksiamme voi hyödyntää päivähoiton toiminnan kehittämisessä yhä asiakaslähtöisemmäksi. Päivähoiton aloitusprosessi on todella tärkeä vaihe koko päivähoiton sekä vanhempien ja työntekijöiden välisen yhteistyön kannalta ja siihen kannattaa kiinnittää erityisen paljon huomiota. Sujuva aloitus todennäköisesti helpottaa työntekijöiden ja vanhempien yhteistyötä sekä lapsen sopeutumista päivähoitoon. Koska päivähoiton aloitus on tärkeä jokaisessa päiväkodissa ja miksei myös muun muassa perhepäivähoitossa, uskomme, että opinnäytetyömme tuloksia voivat hyödyntää muutkin kuin vain Matinkylän päiväkodin työntekijät. Esimerkiksi asiakkaan dialoginen kohtaaminen ja tiedonkulku ovat asioita, joihin jokaisen varhaiskasvatuksen ammattilaisen, kuten myös muiden sosiaalialan ammattilaisten pitää kiinnittää huomiota. Saamiemme tuloksien pohjalta työntekijät voivat pohdita omia toimiaan ja löytää niistä sekä kehitettäviä että nyt jo hyvin toimivia käytäntöjä.

Opinnäytetyömme aihetta voisi kehittää edelleen ja ehdottaisimme jatkokehittämisideaksi tutkia kasvatuskumppanuuden toteutumista päivähoiton aloituksen jälkeen. Olisi mielenkiintoista nähdä, kuinka ja millaisena vanhempien ja työntekijöiden suhde jatkuu lapsen oltua päivähoitossa jo pidemmän ajanjakson ajan. Alun perin halusimme tutkia myös perheiden kotiin tehtäviä tutustumiskäyntejä, mutta koska niitä ei ole ainakaan Espoossa tehty kovin vielä paljon, päätimme jättää ne vähemmälle huomiolle omassa opinnäytetyössämme. Tekemistämme haastatteluista nousi esiin jokunen kehittämiskohde, kuten omahoitajuus, jota voisi kehittää vielä paremmaksi. Päivähoiton aloituk-

sesta on tehty jo useampi opinnäytetyö ja tutkimus, mutta emme törmänneet yhteenkään joissa olisi ollut lapsia mukana. Usein lapset ovat niin pieniä, etteivät he välttämättä osaa vielä sanoittaa itseään hyvin. Voisi olla mielenkiintoista kuulla, mitä sanottavaa heillä on päivähoiton aloitukseen liittyvästä tunnelmasta ja yrittää saada heitä osallistettua prosessiin edes osittain.

Opinnäytetyön tavoitteena on oman ammatillisen kasvun lisäksi myös tuottaa uutta tietoa ja näkökulmia työelämään. Opinnäytetyömme toi yhteistyöpäiväkodillemme tietoa vanhempien näkökulmasta, joka on kasvatuskumppanuuden kannalta äärimmäisen tärkeää. Vanhempien näkökulman ymmärtäminen auttaa ammattilaisia kehittämään toimintaansa, jossa vanhemmat ja työntekijät toimivat tasavertaisina kasvattajina. Kasvatuskumppanuus on merkitty myös valtakunnallisiin perusteisiin (2005), joten on johdonmukaista ja tärkeää tutkia vanhempien ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja dialogisuutta. Haastattelemamme vanhemmat kokivat positiiviseksi, että heidän mielteitään kuullaan ja he saivat samalla tunteen, että päiväkotit haluaa kehittää yhteistä kasvatuskumppanuutta heidän välillään.

Opinnäytetyömme tuo lisää keskustelua ja vastavuoroisuutta päiväkodissa työntekijöiden ja vanhempien välille. Tutkimukseen osallistumalla vanhemmat joutuivat pohtimaan kasvatuskumppanuuteen ja vuorovaikutukseen liittyviä asioita, joka voi vaikuttaa siihen että he itse paremmin tiedostavat oman roolinsa kasvatuskumppanuudessa paremmin. Työntekijät voivat tuloksilla pohtia omaa rooliaan ja tietoisesti lähteä luomaan vuorovaikutusta dialogisempaan suuntaan Opinnäytetyömme teko ja sen tulokset tukevat yhteistyöpäiväkotimme vanhempien ja työntekijöiden välistä yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta ja toivottavasti tulevaisuudessa myös muita varhaiskasvatuksen toimijoita.

Vaikka opinnäytetyömme ei ehkä menetelmiltään ja aiheeltaan ole kaikkein innovatiivisin, pidämme aihetta kuitenkin yhteiskunnallisesti tärkeänä ja hyvin ajankohtaisena. Lapset siirtyvät yhä nuorempina päiväkoteihin ja yhteistyö päivähoiton ja vanhempien välillä on yhä tärkeämpää. Kasvatustyön siirtyminen yhä enemmän pois kotoa instituutioihin, luo suurta painetta kasvatustyötä tekeväälle henkilökunnalle. Kasvatustyötä tehdään yhdessä vanhempien ja ammattilaisten kanssa, jolloin lapsen kannalta yhteistyön tulisi olla sujuvaa ja saumatonta. Jotta voidaan turvata lapselle eheä ja turvallinen kasvu, tulee vanhempien ja ammattikasvattajien olla johdonmukaisia ja määrätietoisia. Yhteinen päämäärä vaatii vuorovaikutusta, jossa toisen mieliteitä kuullaan ja asioista

voidaan keskustella. Opinnäytetyömme on pieni näyte siitä, kuinka kasvatuskumppanuus ja päivähoidon aloitus vanhemmille näyttäytyy. Siitä huolimatta pidämme opinnäytetyötämme tärkeänä ja uskomme sen antavan arvokasta tietoa yhteistyöpäiväkodillemme ja toivottavasti myös muille varhaiskasvattajille.

Lähteet

Aarnio, Helena 1999. Dialogia etsimässä – Opettajaopiskelijoiden dialogin kehittyminen tieto- ja viestintäteknistä ympäristöä varten. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Alasuutari, Maarit 2010. Suunniteltu lapsuus – keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Vastapaino.

Alasuutari, Maarit 2003. Kuka lasta kasvattaa? – Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Tampere: Tammer-Paino.

Eskola, Jari – Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Eskola, Jari – Suoranta, Juha 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Espoo.fi 11.1.2012. Matinkylän päiväkotit. Verkkodokumentti. <http://espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ja_koulutus/Paivahoito/Paivakodit/Kunnalliset_paivakodit/MatinkylaOlari/Matinkylan_alue/Matinkylan_paivakoti>. Luettu 6.9.2012. Päivitetty 9.2.2012.

Espoo.fi 9.12.2011. Päivähoidon ABC. Verkkodokumentti. <http://www.espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ja_koulutus/Paivahoito/Paivahoidon_ABC#P%C3%A4iv%C3%A4hoitopaikkaan%20tutustuminen>. Luettu 10.4.2012. Päivitetty 3.2.2012.

Espoo.fi 19.12.2011. Omahoitaja päivähoitossa. Verkkodokumentti. <http://www.espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ja_koulutus/Paivahoito/Paivakodit/Kehittamistoiminta/Omahoitaja_paivahoidossa>. Luettu 30.9.2012. Päivitetty 30.12.2011.

Heikkinen, Leena – Fredriksson, Johanna – Karvinen, Marjut – Ruohomäki, Anu 2012. Kotikäynti. Koulutusmateriaali. Espoon kaupunki. 08.06.

Helenius, Aili – Karila, Kirsti – Munter, Hilikka – Mäntynen, Pirkko – Siren-Tiusanen, Helena 2002. Pienet päivähoitossa. Alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY.

Hirsijärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hujala, Eeva – Turja, Leena (toim.) 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hämäläinen, Juha 2001. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Isaacs, William 2001. Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito. Helsinki: Kauppakaari Huhta.

Jokitalo, Taina 2006. Pienen lapsen päivähoiton aloitus. Pro gradu tutkielma. Oulun yliopisto.

Kaskela, Marja – Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee. Helsinki: Stakes.

Kaskela, Marja – Välimäki, Anna-Leena 2006. Varhaiskasvatus - Tietoa pienten lasten vanhemmille. Esite. Helsinki: Stakes.

Kekkonen, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kronqvist, Eeva-Liisa – Jokimies, Jaana 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina – tuloksia Vaikuta vanhempi -selvityksestä. Stakes. Helsinki: Valopaino Oy.

Matinkylän päiväkoti 2007. Matinkylän päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. varhaiskasvatussuunnitelma. Espoo.

Mönkkönen, Kaarina 2007. Vuorovaikutus – Dialoginen asiakastyö.

Mönkkönen, Kaarina 2002. Dialogisuus kommunikaationa ja suhteena – Vastaamisen, vallan ja vastuun merkitys sosiaalialan asiakastyön vuorovaikutuksessa. Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskuntatieteet 94. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Puro, Ulla – Matikainen, Janne 2000. Dialogi. TSL – taskumatti. Ylöjärvi: Työväen Sivistysliitto TSL ry.

Saaranen-Kauppinen, Anita – Puusniekka, Anna. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkodokumentti. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. Luettu 13.03.2012.

Seikkula, Jaakko – Arnkil, Tom Erik 2009. Dialoginen verkostotyö. Helsinki: Esa Print Oy.

Tenhovuori, Heli 2012. Lastentarhanopettaja. Espoo. Haastattelu 14.11.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Oppaita 56. Stakes. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös – Varhaiskasvatuksen valtakunnallisia linjauksia. Verkkodokumentti. <<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/kasvatus.pdf>>. Luettu 9.1.2013.

Venninen, Tuulikki – Leinonen, Jonna – Rautavaara-Hämäläinen, Maija – Purola, Karoliina 2011. ”Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä – mitä se lopulta tarkoittaa?” – Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. VKK-Metro. Verkkodokumentti. <http://www.socca.fi/files/1618/Lasten_vanhempien_ja_henkilokunnan_osallisuus_paa_kaupunkiseudun_paivakodeissa_2011.pdf>. Luettu 9.1.2013.

Haastattelukysymykset

Dialogisuus – Vanhempien ja työntekijän välinen kommunikointi

- Millaisen ilmapiirin päiväkodin työntekijät ovat mielestänne luoneet päivähoiton aloitusvaiheessa? (*luottamuksellinen, kunnioittava ja tasavertainen?*)
- Kuinka mielipiteenne on huomioitu ja otettu vastaan? Miten koette tulleenne kuulluksi?
- Koetteko, että voitte olla asioista eri mieltä ja sanoa siitä työntekijälle? (*Miten koette työntekijöiden suhtautuvan, jos olette asioista eri mieltä?*)
- Miten mahdollisiin ongelmiin etsitään ratkaisua? (*Yhdessä vanhempien ja työntekijöiden kesken?*)
- Kuinka paljon olette saaneet tietoa lapsenne asioista arjesta? Millaisista asioista?
- Kaipaisitteko lisää tietoa jostakin asiasta?

Kasvatuskumppanuus

- Miten näkemyksenne on mielestänne otettu huomioon?
- Koetteko, että kasvatustyötä tehdään päiväkodissa yhdessä vanhempien kanssa tasavertaisina?
 - o Miten se näkyy?
- Millaisena koet mahdollisuutesi vaikuttaa vanhempana kasvatustyöhön päiväkodissa?
- Koetteko, että voitte puhua vaikeistakin asioista työntekijöiden kanssa?
 - o Mitkä tekijät vaikuttavat tähän?
- Mitä mieltä olette kasvatuskumppanuudesta eli päiväkodin työntekijöiden ja vanhempien tekemästä kasvatusyhteistyöstä?
- Miten vanhempien ja työntekijöiden välistä yhteistyötä voisi kehittää?

Vanhempien jaksaminen

- Minkälaista tukea olette saaneet työntekijöiltä päivähoiton aloituksessa ja koko perheen elämään vaikuttavassa muutoksessa?
- Miten olette kokeneet päivähoiton aloituksen? (*esim. raskaaksi, helpoksi?*)

- Miten työntekijät ovat siihen vaikuttaneet? (*Ovatko he helpottaneet aloitusta tai luoneet esim. kireyttä*)
- Mitä mieltä olette alle 3-vuotiaiden lasten päivähoidon aloituksesta?
- Oletteko saaneet tarpeeksi tukea päiväkodin aloitukseen liittyen? (*työntekijät ja läheiset*)

Pehmeä lasku

- Mitä mieltä olette kotona tehtävästä tutustumiskäynnistä?
- Mitä mieltä olette pehmeästä laskusta/tutustumisjaksosta päiväkodin aloituksen yhteydessä?
 - Mitä hyvää/huonoa?
- Miten koitte aloituskeskustelun?
 - Millainen oli sen ilmapiiri?
 - Oliko aloituskeskustelussa sopivasti asiaa?
- Miten lapsen yksilölliset tarpeet huomioitiin aloituksessa? (esimerkkejä)

Omahoitajuus

- Miten koette omahoitajuuden päivähoidon aloituksessa?
- Koetteko omahoitajuuden tärkeämmäksi alle 3-vuotiaiden päivähoidon aloituksessa kuin vanhempien lasten kanssa? Miksi?
- Miten omahoitajuus vaikuttaa mielestänne kommunikointiin päiväkodin ja kodin välillä?

Päivähoidon aloitus

- Minkälaisia mahdollisia huolia teillä oli päivähoidon aloitukseen liittyen?
- Miten päivähoito on vaikuttanut lapseenne? (*Onko jotain muutoksia?*)
- Mieli pide aloituksen sujuvuudesta

Interview questions in English

Dialogue – Communication between parents and employees

- What kind of atmosphere was there at the start of your children's daycare? (Was it respectful and equal?)
- How was your opinion taken into account? Do you feel that you have been heard?
- Do you feel that you can say your opinion if you disagree with employees? (How do you think the employees will react or have reacted if you disagree with them?)
- How do they solve problems in daycare? (Are the solutions to a problem discussed together between the employees and parents?)
- How much information about your child and his/her daily routines have you been told? What kind of subjects you have been told of?
- Would you like to know more about something?

Educational partnership

- How has your point of view been taken into account?
- Do you think that in the kindergarten you are equal with the employees educating/nurturing your child?
- How do you see your possibilities to influence the educating/nurturing (early childhood education and care) in the kindergarten as a parent?
- Do you feel that you can talk about hard issues with the employees? What factors does have impact with this?
- What do you think about educational partnership, or in other words about the cooperation between you and the employees?

Management of parents

- What kind of support have you got from the employees at the beginning of the daycare?
- How has the beginning of the daycare been?

- How have the employees influenced that? (Have they made it easier or created tension?)
- What do you think about under three year olds attending kindergarten?
- Have you got enough support during the early stages of daycare? (employees and family)

Starting step by step

- What do you think about a visit made to your home before daycare starts?
- What do you think about the period of familiarisation (orientation period)? What are the positive and negative sides?
- How was the opening introduction?
 - o What kind of atmosphere was there?
 - o Was there the right amount of information?
- How were the individual needs of your child taken into account? (examples)

Primary nursing

- What do you think about primary nursing, or your child having a specific adult helping him/her?
- Do you think primary nursing is more important with under-three year old kids than with older kids? Why?
- Does primary nursing affect the communication between kindergarten and families? (How?)

The beginning of daycare

- What kind of worries, if any, did you have?
- How has the daycare influenced your child? (Are there any changes?)
- What do you think about the beginning of daycare in general?